

Marsi 2017

Luonnonmarjojen ja -sienten
kauppaantulomäärät vuonna 2017

1		
Tutkimuksen tavoite ja toteutus	3	
2		
Yhteenveto	6	
3		
Luonnonmarjojen kauppantulomäärät	14	
4		
Luonnonsienten kauppantulomäärät	21	
5		
Hinnat ja poimintatulot	26	
6		
Luomuluonnonmarjat ja -sienet	34	
7		
Kotimaisten ja ulkomaisten poimijoiden poimintaosuus	36	
8		
Luonnonmarjojen tuonti ja vienti	39	
9		
Varastointituki	43	
10		
Luonnonmarjojen kuvaus	45	
11		
Luonnonsienten kuvaus	49	
12		
Laatuseloste	52	
13		
Liitteet	55	

1. Tutkimuksen tavoite ja toteutus

- ✓ Tällä tutkimuksella on tarkoitus selvittää marjojen ja -sienten kauppantulomäärät, poimijahinnat sekä poimintatulot.
- ✓ Tutkimusta on tehty vuodesta 1977 lähtien. Tutkimuksen toimeksiantaja on Maaseutuvirasto ja tekijänä on Kantar TNS Agri Oy.
- ✓ Marsi-tutkimuksen tiedot raportoidaan koko maan lukuina ja alueittain. Suuralueet ovat: Lapin lääni, Oulun lääni, Itä-Suomi ja Länsi-Suomi. Ostoyritykset antavat myyntitiedot sen mukaisesti, miltä alueilta marjat tai sienet on poimittu. Yrityksillä voi olla ostoja useammalta suuralueelta. Näin saadaan alueittaista tietoa määristä ja satovaihteluista eri vuosina.
- ✓ Raportti ei kata kaikkea suoramyynä. Poimijat myyvät tuotteita suoraan kuluttajille, ravintoloille, leipomoille, suurtalouksille sekä yksityisille henkilöille esim. turisteille. Vain osa torikaupasta on raportin luvuissa mukana. Kotitaloudet poimivat myös paljon luonnonmarjoja ja sieniä omiin tarpeisiin sekä sukulaisille ja tuttaville. Näitä määriä ei tässä tutkimuksessa selvitetä.
- ✓ Marsi-tutkimuksella kysytään myös luomuehdot täyttävien luonnonmarjojen ja -sienten myyntimääriä. Sertifioituja luomualueita on eniten Lapin ja Oulun lääneissä.
- ✓ Luomukeruualueeksi hyväksytään alueet, jossa ei ole käytetty viimeisten kolmen vuoden aikana kemiallisia lannoitteita eikä kasvinsuojeluaineita. Luomusäädöksissä on muitakin ehtoja, jotka edellyttävät valvontaa. Poimija ei juuri hyödy luomuna myytyjen marjojen hinnassa.
- ✓ Raportin piiriin kuuluvat myös Tullihallituksen ulkomaankauppatilaston luonnonmarjoja ja -sieniä koskevat tuonti- ja vientiluvut vuosilta 2010-2017.
- ✓ Mukana olevat marja- ja sienikauppaa harjoittavat yritykset ovat sekä suuria että pieniä. Joukossa on monien eri luonnonmarjojen ja luonnonsienten ostajia tai ne ovat keskittyneet ostamaan vain muutamia tuotteita.
- ✓ Tutkimuksen tarkoituksena on myös saada tietoa poimijoiden saamista kilohinnoista ja poimintatuloista. Tiedot otetaan mukaan siinä vaiheessa, kun poimija myy tuotteensa eteenpäin. Poikkeuksena ovat isot yritykset, joilla on alihankkijoina yksityisiä ostajia tai kyläkauppiaita. Usein nämä yritykset ostavat vain mustikkaa ja puolukkaa. Silloin käytetään heidän tietojaan, edellyttäen, että hinnat eivät sisällä ostopalkkiota eivätkä arvonlisäveroa.
- ✓ Yritykset ostavat tuotteita myös toisilta yrityksiltä, jolloin tiedot saadaan kahteen kertaan. Päällekkäisyydet pyritään poistamaan.

- ✓ Tutkimus toteutetaan postitse/sähköpostilla lähetettävien kyselylomakkeiden sekä puhelinsoittojen avulla.
- ✓ Kirjeet postitettiin marja- ja sienikauppaa harjoittaville yrittäjille syyskuussa ja tietojen kysely puhelimitse aloitettiin marraskuussa niiltä yrittäjiltä, jotka eivät olleet vielä vastanneet kyselyyn. Tiedonkeruu saatiin päätökseen helmikuussa ja laskennat valmistuivat maaliskuussa.
- ✓ Kyselyn otannassa ovat jo aiemmin mukana olleita marja- ja sienikauppayrityksiä, 88 kpl.
- ✓ Vastaustietoja saatiin kaikkiaan 70. Useat yritykset eivät olleet harjoittaneet marja- tai sienikauppaa kyseisenä vuotena. Vastaustietojen kappalemäärää laski paljon se, että kaikki 4H-piirit ovat sulautuneet liittoon, ja liitto tekee ostot keskitetysti ympäri Suomen. Lisäksi muutama merkittävä toimija ei eriyistä pystynyt vastaamaan kyselyyn vuonna 2017.
- ✓ Ostotietoja on tämän raportin luvuissa mukana 64 yritykseltä. Tiedot jakautuivat seuraavasti: Lapin lääni 11, Oulun lääni 15, Itä-Suomi 20 ja Länsi-Suomi 18 yritystä.
- ✓ Marsi-tiedustelussa eivät ole mukana aivan kaikki luonnonmarja- ja sienikauppaa harjoittavat yritykset, mutta otannassa pyritään pitämään merkittävimmät. Sen avulla saadaan hyvin tietoa vuosittaisesta sadosta ja satovaihteluista eri alueilla.
- ✓ Luonnonmarjojen ja -sienten myyntitulot ovat poimijalle verottomia, mutta ostoyritys lisää alv:n tuotteen hintaan, myydessään sen eteenpäin.
- ✓ Jos tuotetta on jatkokäsitelty, esim. poimija myy tuotteen pakastettuna, niin se on uusien ohjeiden mukaan verollista myyntiä. Hintaan lisätty arvonlisävero muuttaa oleellisesti tuotteen kilohintaa. Tämän tilaston kilohinnat ovat poimijoiden saamia hintoja, ja ne eivät sisällä ostajapalkkioita eivätkä arvonlisäveroa.
- ✓ Luonnonmarjojen ja -sienten kerääminen kuuluu "Jokamiehen oikeuksien" piiriin ja oikeuttaa poimimaan tiettyjen sääntöjen puitteissa metsistä ja soilta sekä myyntiin että kotitarpeiksi. Poimija ei maksa myymistään marjoista ja sienistä arvonlisäveroa, mutta tuotteiden ostaja joutuu maksamaan arvonlisäveroa myydessään tuotteen eteenpäin.
- ✓ Viljellyt marjat ovat puutarhamarjoja ja niiden myyntiluvut eivät ole mukana tässä raportissa.
- ✓ Sertifioituja luomukeruualueita on eniten Lapin ja Oulun lääneissä.

2. Yhteenveto

- ✓ Kaupallisesti tärkeimmät luonnonmarjat ovat mustikka, puolukka ja lakka. Vuoden 2017 sääolot eivät olleet luonnonmarjoille suotuisat ja sadosta muodostui monien tuotteiden osalta vain keskinkertainen. Alkukesän kylmä ja sateinen sää häiritsi kukintaa ja myöhästytti kaikkien marjojen kypsymistä.
- ✓ **Mustikkasato** oli keskinkertainen vuonna 2017. Myyntiin mustikkaa tuli 3,6 milj. kg. Eniten mustikkaa tuli myyntiin Oulun-Kainuun alueelta, 1,09 milj. kg. Itä-Suomen osuus oli 1,05, Lapin 1,04 ja Länsi-Suomen runsaat 0,43 milj. kg. Mustikasta maksettiin keskimäärin 1,82 €/kg (v. 2016 1,17 €/kg).
- ✓ **Puolukkasato** oli hyvä, mutta se kypsyi erittäin myöhään. Marjan koko ja laatu vaihtelivat paljonkin. Myyntiin sitä kerättiin 5,2 milj. kg. Eniten puolukkaa kerättiin myyntiin Länsi-Suomesta, 2 milj. kg. Oulun-Kainuun alueen puolukkasaalis oli 1,5, Itä-Suomen 1,4 ja Lapin 0,3 milj. kg. Puolukkakilosta maksettiin 0,88 e/kg (v. 2016 myös 0,88 €/kg).
- ✓ **Lakkasato** oli Itä-Lapissa erinomainen, muualla vaihteli paljonkin. Lakan laatu oli paikoitellen erittäin hyvä. Myyntilakkaa kerättiin runsaat 220 tn. Parhaat lakkasuot ovat Lapin alueella ja sieltä kerätyn myyntilakan osuus oli 87 %. Oulun-Kainuun alueen osuus oli 7 %. Lakan kilohinta oli 6,77 €/kg (v. 2016 7,51 €/kg).
- ✓ **Muiden luonnonmarjojen** kaupallinen merkitys on päämarjoihin verrattuna vähäinen. Pihlajanmarjaa poimittiin vuonna 2017 myyntiin runsaat 38 tn. Karpalosato oli enintään keskinkertainen vuonna 2017 ja myyntimäärä jäi tavanomaista pienemmäksi, runsaat 11 tn. Lakan kilohinta oli edellisvuotta matalampi, puolukan ennallaan, mutta muiden luonnonmarjojen kilohinnat nousivat. Vähäisiä määriä poimittiin myyntiin variksenmarjaa ja villivadelmaa.
- ✓ **Sienisato** oli enintään keskinkertainen vuonna 2017. Kylmä kesä ei ollut suotuisa sienille. Kaupallisesti tärkeimmän sienen, herkkutatun, sato jäi kauas edellisvuoden tasosta (runsaat 66 tn vs. runsaat 382 tn).
- ✓ Rouskuista valmistetaan lähinnä suolasientä. Haaparouskua tuli myyntiin 94 tn, kangarouskua 27 tn. Kantarellia saatiin myyntiin vain runsaat 12 tn. Suppilovahverosato oli edellisvuotta parempi, runsaat 24 tn. Korvasienen sato oli tavanomaista runsaampi eli 6,6 tonnia. Luonnonsienten kilohinta nousi edellisvuodesta erityisesti kantarellilla. Eniten hinta laski suppilovahverolla.

- ✓ Ulkomaalaisia poimijoita tuli Suomeen marjayritysten kutsumina vähemmän kuin edellisenä vuotena. Suurin osa poimijoista oli thaimaalaisia. Muista kansallisuuksista eniten oli ukrainalaisia ja venäläisiä.
- ✓ Ulkomaalaisten poimijoiden panos myyntimäärien kasvussa on merkittävä. Marjojen talteenotto on tehostunut ja metsiin jää marjoja ja sieniä vähemmän pilaantumaan. Luonnonmarjoista noin 75% oli nyt ulkomaisten poimijoiden keräämiä. Kotimaisin voimin poimitut määrät jäisivät huomattavasti vähäisemmiksi.
- ✓ Koko maassa **luomukeruualueita** on noin 12 milj. ha. Eniten sertifioituja luomukeruualueita on Lapin läänissä, noin 9 milj. ha. Luomumustikkaa kerättiin vuonna 2017 myyntiin 825 tn, luomupuolukkaa 292 tn ja luomulakkaa 130 tn. Määrät jäivät lakkaukseen ottamatta merkittävästi edellisvuotta pienemmiksi.
- ✓ Luomumustikat ja -puolukat tulivat myyntiin roskaisena. Yritykset ostivat samalla kilohinnalla sekä tavallisen roskaisen että roskaisen luomumarjan.
- ✓ Kaikesta poimitusta mustikasta 98 % ja puolukasta 95 % tuli myyntiin roskaisena. Nyt roskaisesta mustikasta maksettiin 1,78 ja puolukasta 0,86 euron kilohintoja.
- ✓ **Poimintatuloja** luonnonmarjoista kertyi yhteensä 12,8 milj. euroa. Edellisen vuoden vastaava luku oli 18,4 milj. euroa, joten laskua oli yli 5,6 milj. euroa. Mustikan poimintatulot olivat 6,6, puolukan 4,6 ja lakan 1,5 milj. euroa.
- ✓ Alueellisesti tarkasteltuna luonnonmarjatulo-osuus muodostui seuraavasti: Lappi 27 %, Oulun-Kainuun alue 26 %, Itä-Suomi 25 % ja Länsi-Suomi 22 %. Lapissa tulot kertyivät lähinnä mustikasta ja lakasta ja Länsi-Suomessa lähes kaikki oli puolukkatuloa.
- ✓ Luonnonsienistä kertyi viime vuonna poimintatuloja yhteensä vajaat 0,56 milj. euroa. Herkkutatun osuus oli tästä vain 0,17 milj. €, haaparouskun 0,18 milj. €. Itä-Suomen osuus sienten poimintatuloista oli 83 %.
- ✓ **Varastointitukea** hakeneiden yritysten hyväksytyt tuotekilot olivat yhteensä 7,7 milj. kg (v. 2016 6,5 milj. kg). Puolukan osuus oli 5,3, mustikan 2,3 milj. kg.
- ✓ Tullin **ulkomaankauppatilaston** mukaan vuoden 2017 aikana tuoreena viedyn mustikan määrä laski 0,19 milj. kiloon; vientiä oli lähinnä Latviaan ja Ruotsiin. Vienti jäädytettynä oli lähes 2,5 milj. kg. Tärkeimmät **vientimaat** jäädytetyllä mustikalla olivat Kiina (1,2 milj. kg) ja Ruotsi (1 milj. kg). Tuorepuolukan vienti oli vain 63 tn. Lähes koko määrä vietiin Ruotsiin.
- ✓ Jäädytetyn mustikan **tuonti** oli 1,4 milj. kg, josta 1,0 milj. kg tuotiin Ruotsista.

- ✓ De kommersiellt viktigaste naturbären är blåbär, lingon och hjortron. Under 2017 var väderförhållandena inte gynnsamma för naturbär, och många produkter hade endast en genomsnittlig skörd. Försommarens kalla och regniga väder skadade blomningen och gjorde att alla bär mognade sent.
- ✓ **Blåbärs**skörden var genomsnittlig år 2017. 3,6 milj. kg blåbär plockades för försäljning. Mest blåbär plockades i Uleåborg-Kajanaland-området, 1,09 milj. kg. I östra Finland plockades 1,05 milj. kg blåbär, i Lapplands län 1,04 milj. kg och i västra Finland drygt 0,43 milj. kg. Plockarpriset för blåbär var i genomsnitt 1,82 €/kg (1,17 €/kg år 2016).
- ✓ **Lingon**skörden var god men den mognade mycket sent. Lingonens storlek och kvalitet varierade mycket. Totalt plockades 5,2 milj. kg **lingon** för försäljning. Mest lingon plockades i västra Finland, 2,0 milj. kg. I Uleåborg-Kajanaland-området plockades 1,5 milj. kg, i östra Finland 1,4 milj. kg och i Lappland 0,3 milj. kg. Plockarpriset för lingon var 0,88 €/kg (0,88 €/kg även år 2016).
- ✓ **Hjortron**skörden var utmärkt i östra Lappland, men varierade mycket mellan olika områden. Drygt 220 ton hjortron plockades för försäljning. De bästa hjortronmyrarna finns i Lapplandsområdet, där man plockade 87 % av allt hjortron för försäljning. Uleåborg-Kajanaland-områdets andel var 7 %. Plockarpriset för hjortron var 6,77 €/kg (7,51 €/kg år 2016).
- ✓ **Andra naturbär** har liten kommersiell betydelse jämfört med huvudbären. Drygt 38 ton rönnbär plockades för försäljning år 2017. Tranbärs skörden var högst genomsnittlig och försäljningen var mindre än vanligt, drygt 11 ton. Kilopriset för hjortron var lägre än föregående år, lingonens pris förblev detsamma, men priset på andra naturbär steg. Små mängder kråkbär och vildhallon plockades också för försäljning.
- ✓ **Svampskörden** var högst genomsnittlig år 2017. Det kalla sommarvädet var inte gynnsamt för svamparna. Skörden för den kommersiellt viktigaste karljohanssvampen hamnade långt under föregående års nivå (drygt 66 ton vs. drygt 382 ton).
- ✓ Riska används främst för att göra insaltad svamp. 94 ton skogsriska och 27 ton pepparriska plockades för försäljning. Endast 12 ton kantarell plockades för försäljning. Trattkantarellskörden var bättre än föregående år, drygt 24 ton. Stenmurklaskörd var bättre än genomsnittet, 6,6 ton. Kilopriset på natursvamp steg mest på kantarell från föregående år. Mest sjönk priset på trattkantarell.

- ✓ Företag inom bärbranschen hade kallat in färre utländska plockare till Finland som föregående år. De flesta plockarna var thailändare. Av andra nationaliteter fanns det flest ukrainare och ryssar.
- ✓ De utländska plockarna har stor betydelse när det gäller att öka försäljningsmängderna. Mer tas tillvara och färre bär och svampar blir kvar i skogarna och förstörs. 75 % av naturbärens plockades av utländska plockare. Om bären plockades av inhemska plockare skulle mängderna bli mycket mindre.
- ✓ I hela Finland finns det cirka 12 milj. ha **ekologiska** plockområden. Flest certifierade ekologiska plockområden finns i Lapplands län, cirka 9 milj. ha. Totalt 825 ton ekologiska blåbär, 292 ton ekologiska lingon och 130 ton ekologiska hjortron plockades till försäljning. Mängden var betydligt mindre än föregående år med undantag för hjortron.
- ✓ Ekologiska blåbär och lingon levererades till försäljning orensade. Företagen köpte både orensade vanliga bär och orensade ekologiska bär till samma kilopris.
- ✓ 98 % av alla plockade blåbär och 95 % av lingonen levererades till försäljning orensade. Nu betalade man 1,78 euro/kg för orensade blåbär och 0,86 euro/kg för orensade lingon.
- ✓ **Plockningsintäkterna** för naturbär uppgick till totalt 12,8 milj. euro. Motsvarande siffra år 2016 var 18,4 milj. euro, vilket innebär en sänkning på över 5,6 milj. euro.
- ✓ Plockningsintäkterna för blåbär var 6,6 milj. euro, för lingon 4,6 milj. och för hjortron 1,5 milj. euro.
- ✓ Regionalt sett fördelades intäkterna från naturbär enligt följande: Lappland 27 %, Uleåborg-Kajanaland-området 26 %, Östra Finland 25 % och västra Finland 22 %. I Lappland kom intäkterna främst från blåbär och hjortron och i västra Finland kom de nästan uteslutande från lingon.
- ✓ Plockningsintäkterna för natursvamp var knappt 0,56 milj. euro (1,5 milj. euro år 2016). Av natursvamparna uppgick plockningsintäkterna för karljohanssvamp knappt till 0,17 milj. euro och för skogsriska till drygt 0,18 milj. euro. Östra Finlands andel av svampplockningsintäkterna var 83 %.
- ✓ De godkända produktkilona för företag som ansökt om **lagringsstöd** uppgick till totalt 7,7 milj. kg (6,5 milj. kg år 2016). Andelen lingon var 5,3 milj. kg och blåbär 2,3 milj. kg.
- ✓ Enligt Tullens **utlandshandelsstatistik** sjönk mängden exporterade färska blåbär under 2017 till 0,19 milj. kg och frysta 2,5 milj. kg. De viktigaste **exportländerna** för frysta blåbär var Kina (1,2 milj. kg) och Sverige (1 milj. kg). Exporten av färsk lingon förblev 63 ton. Nästan allt exporterades till Sverige.
- ✓ **Importen** av frysta blåbär var 1,4 milj. kg, varav 1,0 milj. kg importerades från Sverige.

Luonnonmarjojen* ja -sienten kauppantulomäärät ja poimintatulot alueittain 2017**

Koko maa

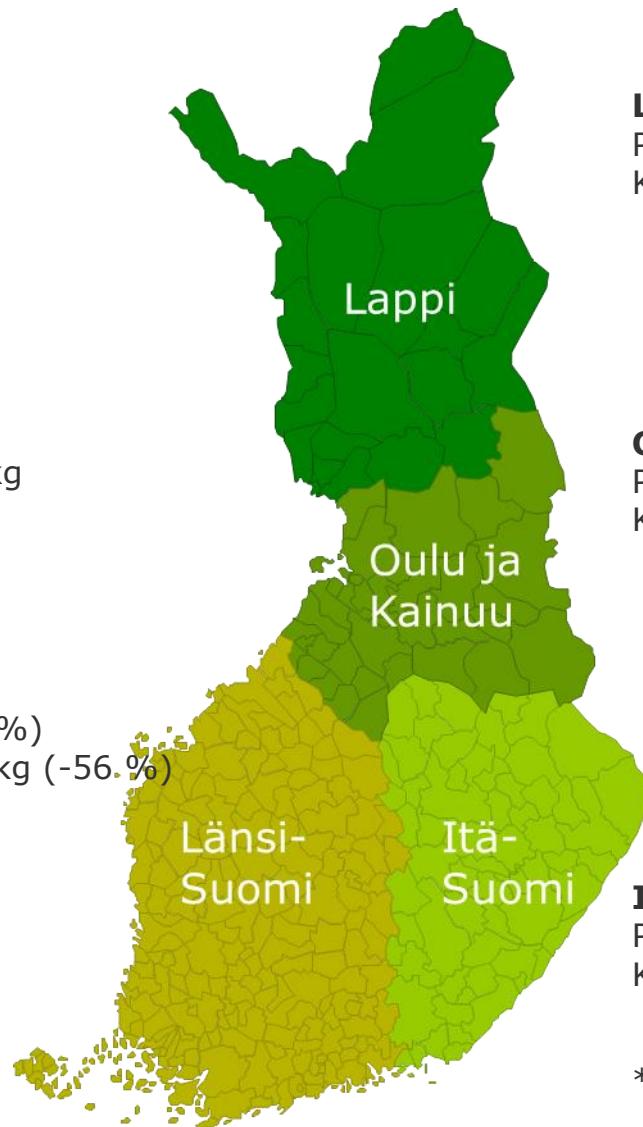
Poimintatulot: 13,3 milj. €
(muutos -33 %)

Kauppantulomäärä: 9,37 milj.kg
(muutos -48 %)

Länsi-Suomi

Poimintatulot: 2,83 milj. € (-48 %)

Kauppantulomäärä: 2,54 milj. kg (-56.%)

Lappi

Poimintatulot: 3,43 milj. € (-37%)

Kauppantulomäärä: 1,54 milj. kg (-60 %)

Oulu ja Kainuu

Poimintatulot: 3,39 milj.€ (-17%)

Kauppantulomäärä: 2,64 milj. kg (-36 %)

Itä-Suomi

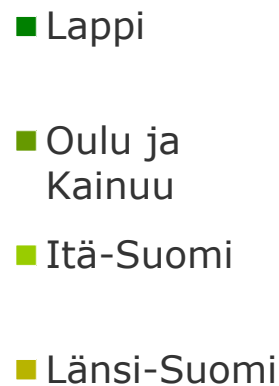
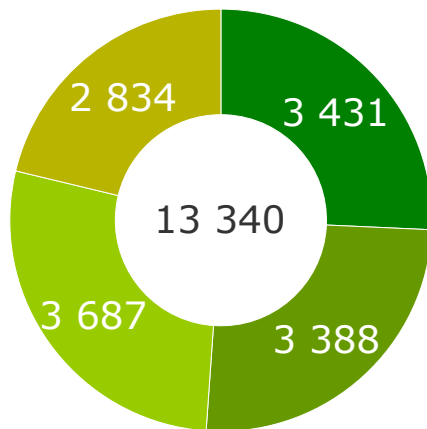
Poimintatulot: 3,69 milj. € (-26%)

Kauppantulomäärä: 2,66 milj.kg (-36 %)

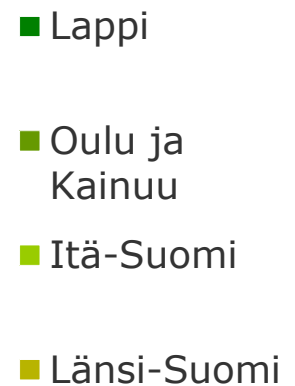
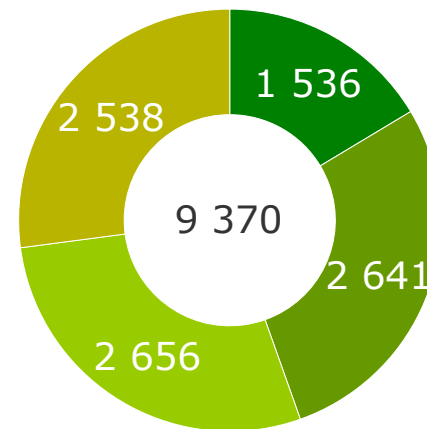
*Luonnonmarjoista mustikka, puolukka ja lakka

**Suluissa osuus koko maasta

Poimintatulo, 1000 €

Kauppantulomäärä, 1000 kg

*Luonnonmarjoista mustikka, puolukka ja lakka

Marjojen ja sienien kauppantulomäärät, poimintatulot sekä kilohinnat 2017 (hinnat ilman alv:a)

Taulukko 9.
Luonnonmarjojen ja -sienten kauppantulomäärät, kilohinnat sekä poimintatulot (hinnat ilman alv:a)

2017	LAPPI			OULU + KAINUU			ITA-SUOMI			LANSI-SUOMI			KOKO MAA		
	kg	€	€/kg	kg	€	€/kg	kg	€	€/kg	kg	€	€/kg	kg	€	€/kg
LUONNONMARJAT															
Mustikka	1 037 982	1 868 133	1,80	1 091 859	1 915 026	1,75	1 054 087	1 903 374	1,81	433 209	890 242	2,05	3 617 137	6 576 775	1,82
Puolukka	305 743	281 156	0,92	1 511 175	1 308 905	0,87	1 382 877	1 184 204	0,86	2 043 559	1 850 223	0,91	5 243 354	4 624 487	0,88
Lakka	192 064	1 282 025	6,67	16 415	114 765	6,99	12 872	101 285	7,87	221 513	1 499 395	6,77
Pihlajanmarja	-	-	-	5 794	4 206	0,73	32 088	23 200	0,72	38 031	27 645	0,73
Variksenmarja	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Karpalo	-	-	-	6 920	35 969	5,20	4 445	18 578	4,18	11 459	55 280	4,82
Mesimarja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vadelma	-	-	-	-	-	-
Tyrni	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Juolukka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
YHTEENSÄ	1 535 789	3 431 314		2 625 788	3 344 482		2 456 979	3 225 663		2 513 463	2 783 563		9 132 019	12 785 020	
%		26,8%			26,2%			25,2%			21,8%			100%	
LUONNONSIENET															
Keltavahvero	-	-	-	215	1 505	7,00	10 935	58 981	5,39	980	6 100	6,22	12 130	66 586	5,49
Herkkutäti	-	-	-	635	2 233	3,52	65 988	171 670	2,60	-	-	-	66 623	173 902	2,61
Haaparousku	-	-	-	2 860	10 010	3,50	91 237	171 610	1,88	350	942	2,69	94 447	182 562	1,93
Kangasrousku	-	-	-	4 407	7 943	1,80	21 630	27 504	1,27	1 050	2 016	1,92	27 087	37 463	1,38
Karvarousku	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Suppilovahvero	-	-	-	880	3 960	4,50	4 073	18 241	4,48	19 497	34 513	1,77	24 450	56 714	2,32
Korvasieni	-	-	-	1 856	3 712	2,00	4 774	10 955	2,29	-	-	-	6 630	14 667	2,21
Musta torvisieni	-	-	-	-	-	-
Muut sienet	-	-	-	3 605	12 565	3,49	565	2 055	3,64	2 040	7 080	3,47	6 210	21 700	3,49
YHTEENSÄ	-	-		15 213	43 418		199 252	461 266		23 917	50 650		238 382	555 334	
%		0,0%			7,8%			83,1%			9,1%			100%	
LUONNONMARJAT JA SIENET YHT.	1 535 789	3 431 314		2 641 001	3 387 899		2 656 231	3 686 929		2 537 380	2 834 213		9 370 401	13 340 355	
%		25,7%			25,4%			27,6%			21,2%			100%	

... alle 3 toimijaa
- ei kauppantuloa

3. Luonnonmarjojen kauppaantulomäärät

Luonnonmarjojen kauppantulomäärät suuralueittain 2010-2017

Mustikka	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
LÄNSI-SUOMI	109,8	780,3	10,1	720,2	39,1	1447,6	186,5	433,2
ITÄ-SUOMI	8,5	662,2	3718,8	1610,6	433,5	3610,0	1422,7	1054,1
OULU+KAINUU	978,5	1103,7	1466,2	744,8	2375,3	1238,7	1557,5	1091,9
LAPPI	1683,1	556,2	1621,8	1932,6	3018,4	903,5	2344,9	1038,0
KOKO MAA	2779,9	3102,4	6816,8	5008,2	5866,3	7199,8	5511,7	3617,1

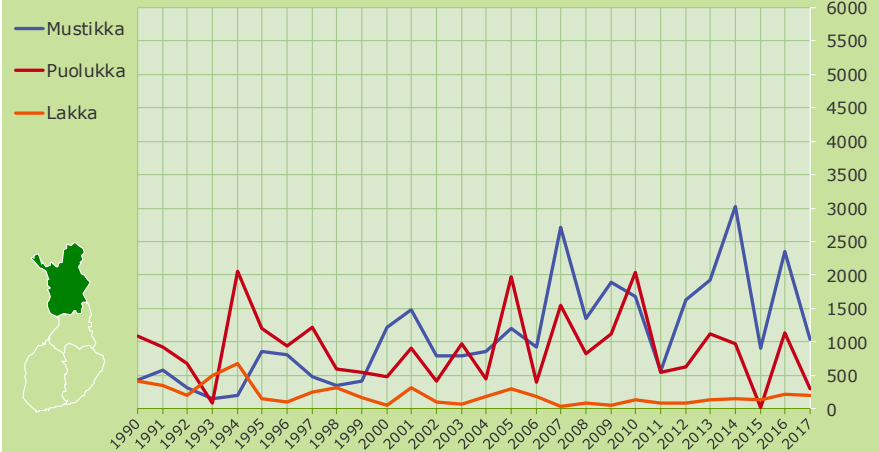
Puolukka	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
LÄNSI-SUOMI	2457,7	3303,0	628,7	5604,5	404,8	5043,7	5481,0	2043,6
ITÄ-SUOMI	9,0	145,9	4601,0	2490,1	181,0	2982,0	2194,4	1382,9
OULU+KAINUU	1555,4	4540,0	2815,8	1535,5	1425,4	1575,7	2430,3	1511,2
LAPPI	2035,1	539,9	622,2	1116,3	969,7	13,9	1134,6	305,7
KOKO MAA	6057,2	8528,8	8667,8	10746,4	2980,9	9615,2	11240,3	5243,4

Lakka	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
LÄNSI-SUOMI	0,3	0,3	0,3	0,7	0,0	0,1	0,4	0,2
ITÄ-SUOMI	1,2	0,0	3,3	1,7	0,3	3,7	0,5	12,9
OULU+KAINUU	16,5	17,4	17,7	1,6	4,0	20,4	28,5	16,4
LAPPI	134,1	82,6	90,8	141,9	157,6	136,1	218,4	192,1
KOKO MAA	152,2	100,4	112,0	145,9	161,9	160,3	247,8	221,5

*Muiden marjojen tarkemmat tiedot liitteessä

Luonnonmarjojen kauppantulomäärät

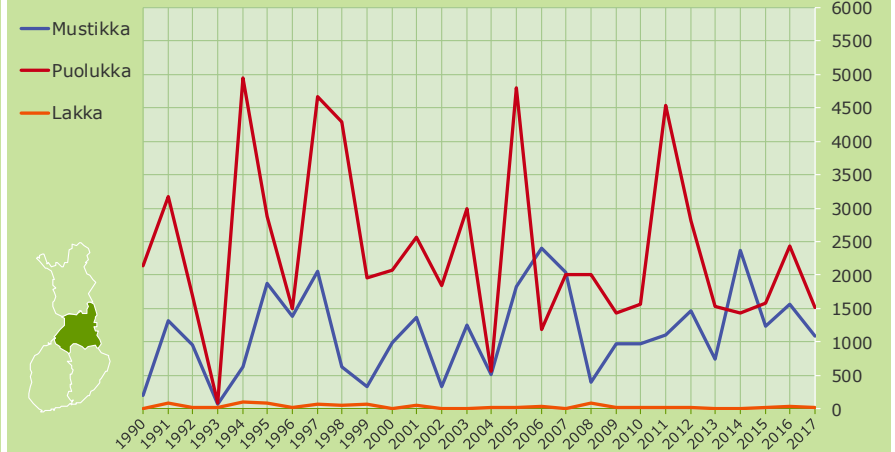
- LAPPI

KANTAR TNS Kantar TNS Agri Oy

Luonnonmarjojen kauppantulomäärät

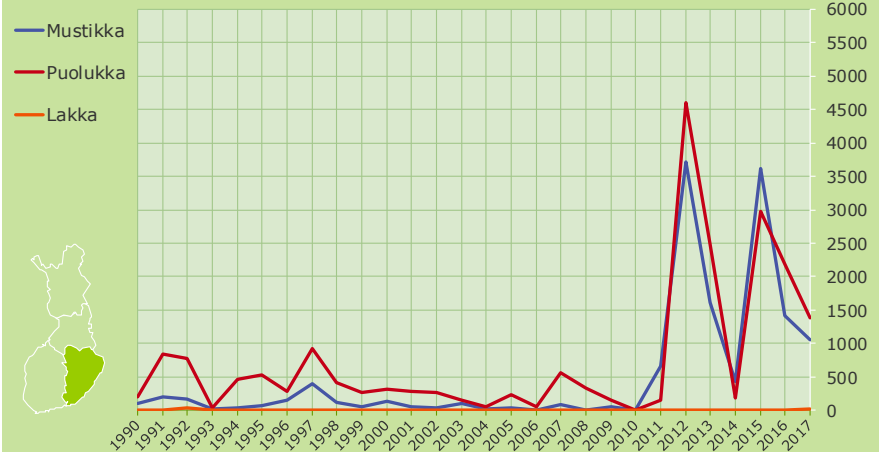
- OULU JA KAINUU

KANTAR TNS Kantar TNS Agri Oy

Luonnonmarjojen kauppantulomäärät

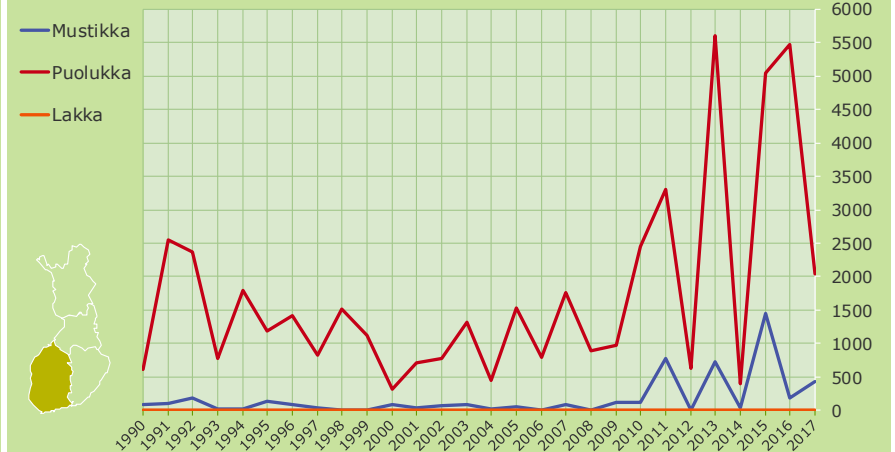
- ITÄ-SUOMI

KANTAR TNS Kantar TNS Agri Oy

Luonnonmarjojen kauppantulomäärät

- LÄNSI-SUOMI

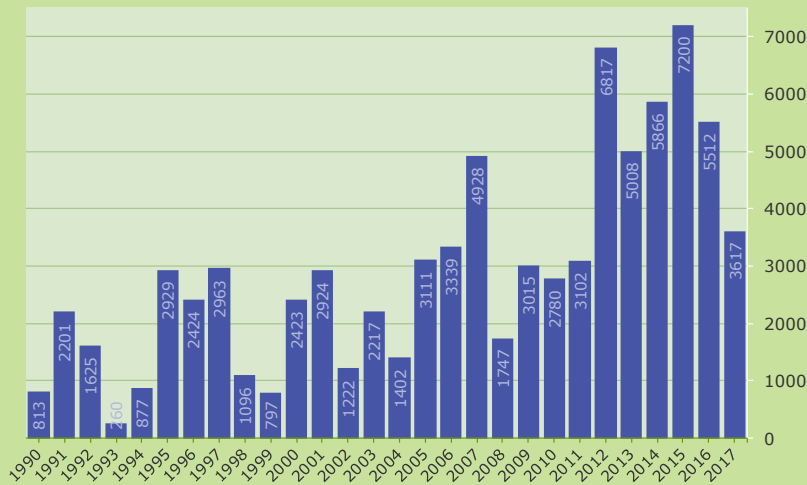
KANTAR TNS Kantar TNS Agri Oy

Mustikan kauppaantulomäärät

- KOKO MAA YHTEENSÄ

1000 kg

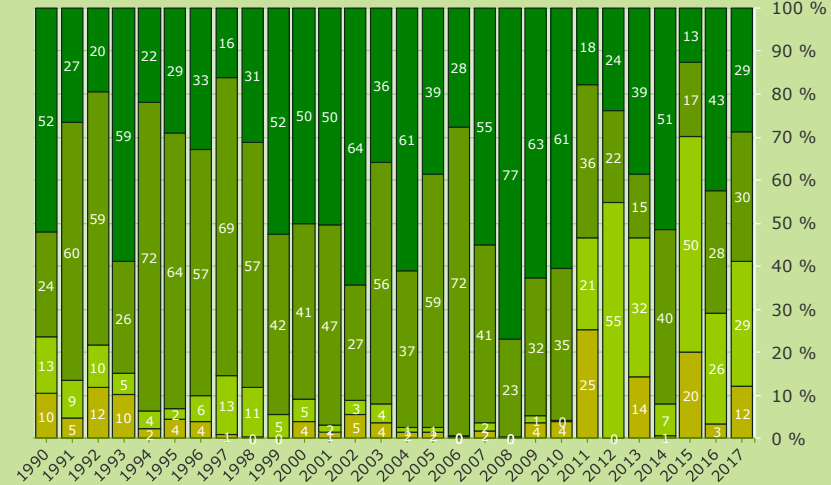
KANTAR TNS. Kantar TNS Agri Oy

Mustikan kauppaantulomäärät

%

- LAPPI
- OULU JA KAINUU
- ITÄ-SUOMI
- LÄNSI-SUOMI

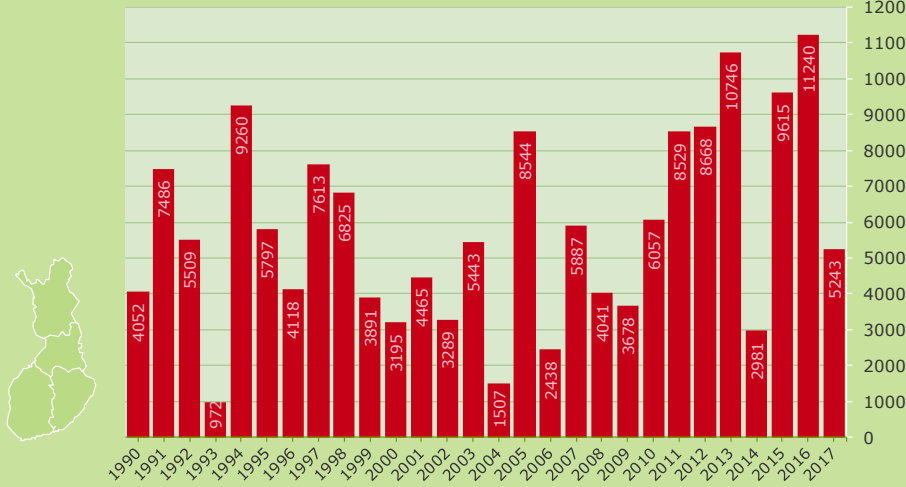
KANTAR TNS. Kantar TNS Agri Oy

Puolukan kauppantulomäärät

- KOKO MAA YHTEENSÄ

1000 kg

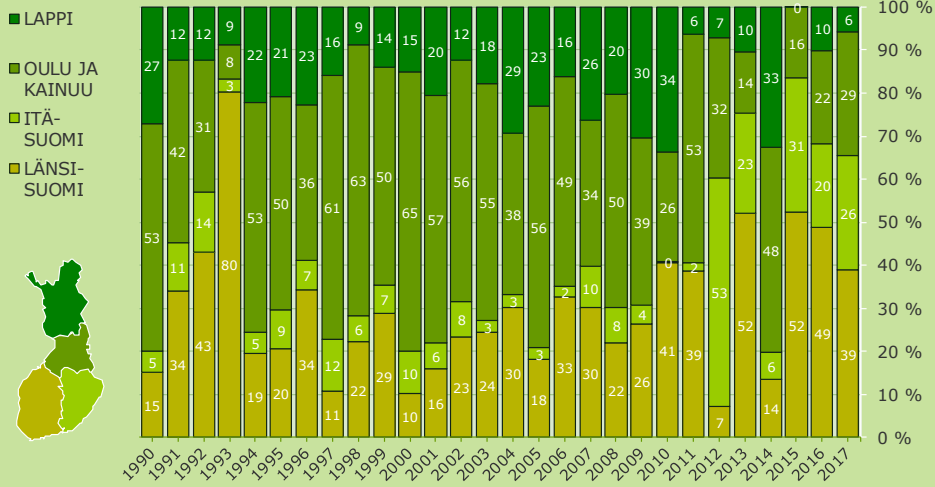
KANTAR TNS Kantar TNS Agri Oy

Puolukan kauppantulomäärät

■ LAPPI
 ■ OULU JA KAINUU
 ■ ITÄ-SUOMI
 ■ LÄNSI-SUOMI

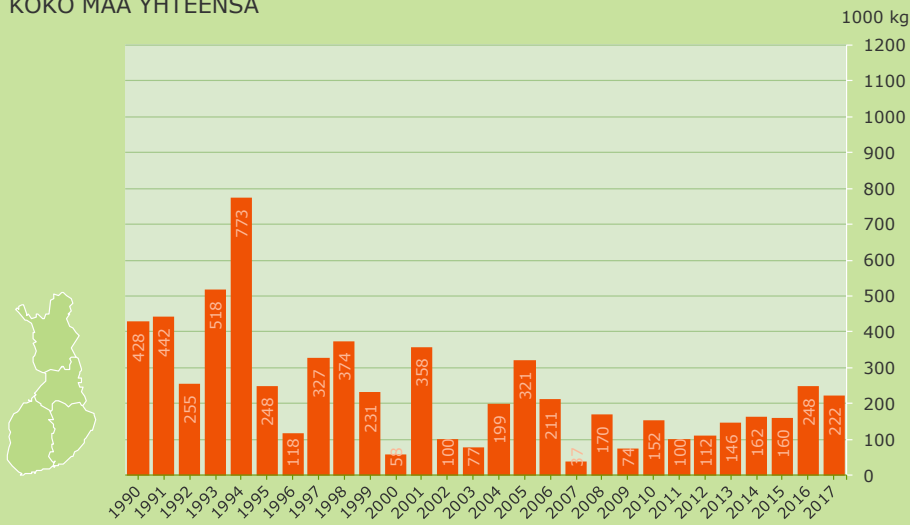
%

KANTAR TNS Kantar TNS Agri Oy

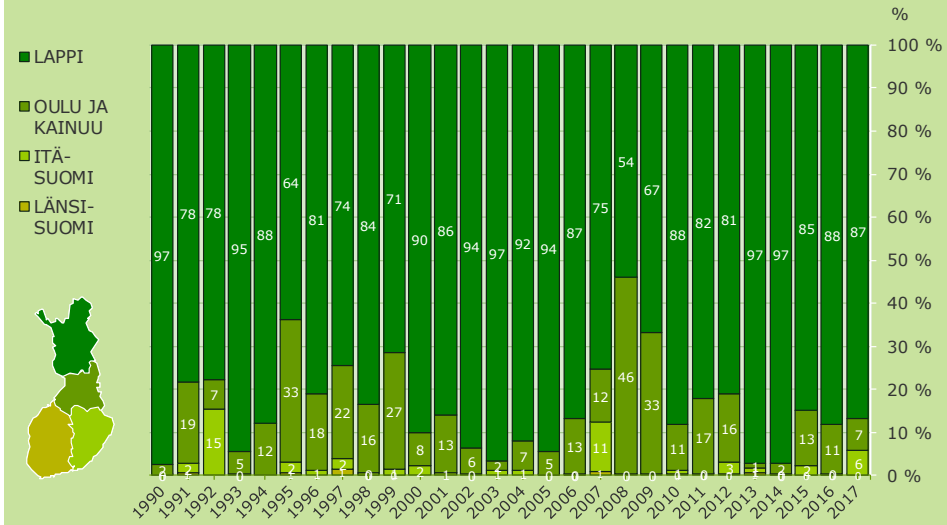
Lakan kauppaantulomäärät

- KOKO MAA YHTEENSÄ

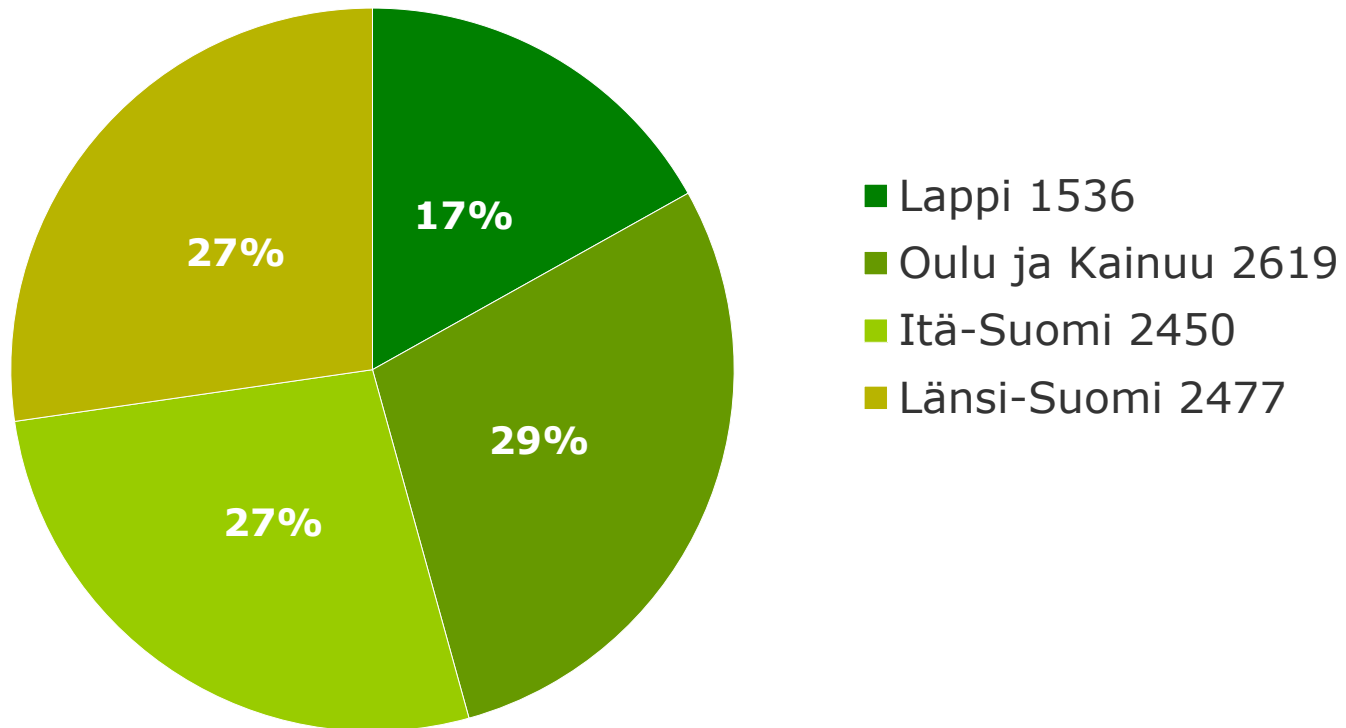

KANTAR TNS Kantar TNS Agri Oy

Lakan kauppaantulomäärät

KANTAR TNS Kantar TNS Agri Oy

*Luonnonmarjoista mustikka, puolukka ja lakka

4. Luonnonsienten kauppaantulomäärät

Luonnonsientien kauppantulomäärät suuralueittain 2010-2017

Keltavahvero	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
LÄNSI-SUOMI	3,7	7,8	0,1	2,6	2,5	4,5	6,6	1,0
ITÄ-SUOMI	0,9	11,1	17,1	7,8	7,7	5,0	31,9	10,9
OULU+KAINUU	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,7	0,2
LAPPI	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
KOKO MAA	4,7	19,1	17,3	10,5	10,3	9,7	39,2	12,1

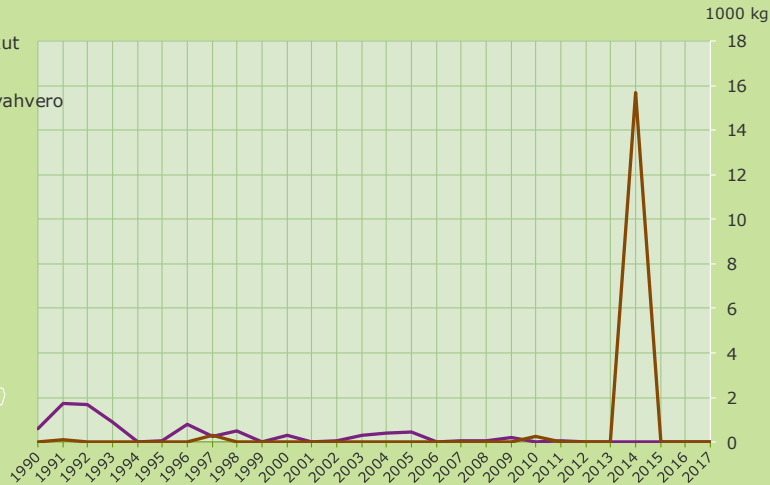
Tatit	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
LÄNSI-SUOMI	60,0	0,0	5,0	10,0	67,4	0,0	10,0	0,0
ITÄ-SUOMI	595,3	312,5	130,7	221,3	251,4	61,5	361,1	66,0
OULU+KAINUU	92,0	24,5	0,0	6,8	34,7	0,1	11,5	0,6
LAPPI	0,3	0,0	0,0	0,0	15,7	0,0	0,0	0,0
KOKO MAA	747,5	337,0	135,7	238,2	369,1	61,6	382,7	66,6

Rouskut	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
LÄNSI-SUOMI	20,2	17,7	8,3	20,0	16,0	6,9	22,5	1,4
ITÄ-SUOMI	78,0	267,0	41,3	30,6	65,6	64,5	127,7	112,9
OULU+KAINUU	0,4	0,5	0,0	0,0	0,3	5,9	9,4	8,0
LAPPI	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
KOKO MAA	98,6	285,3	49,6	50,5	81,9	77,2	159,6	122,2

Luonnonsientien kauppantulomäärät

- LAPPI

— Rouskut
— Tatit
— Keltavahvero

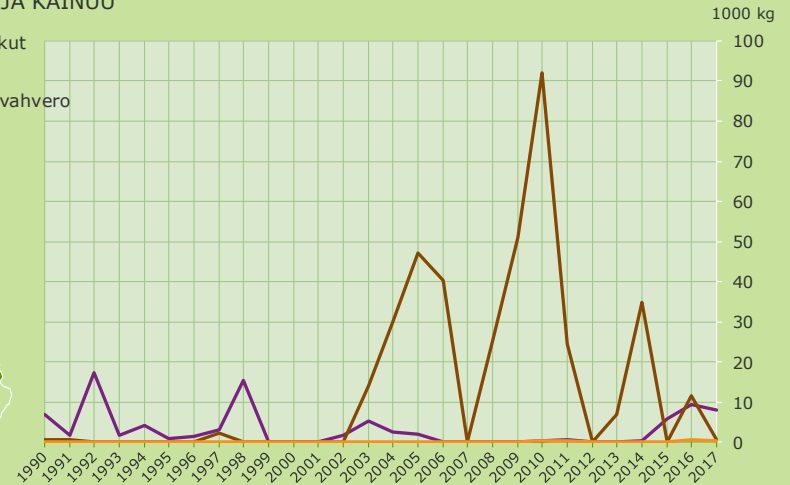

KANTAR TNS Kantar TNS Agri Oy

Luonnonsientien kauppantulomäärät

- OULU JA KAINUU

— Rouskut
— Tatit
— Keltavahvero

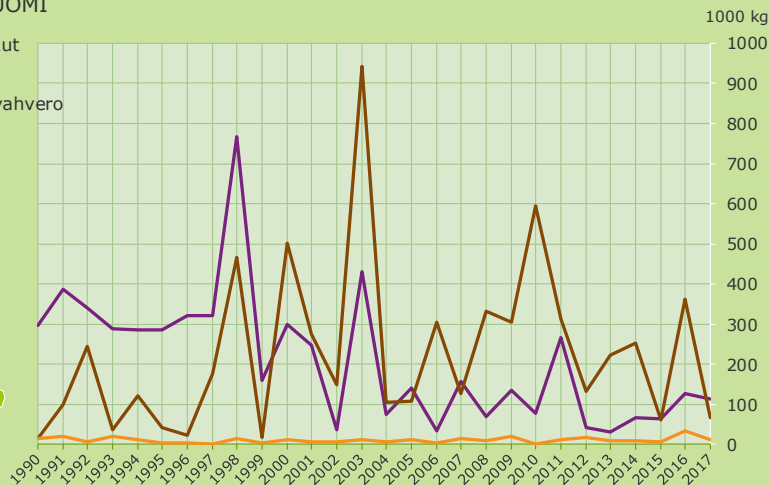
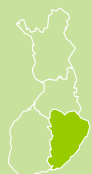

KANTAR TNS Kantar TNS Agri Oy

Luonnonsientien kauppantulomäärät

- ITÄ-SUOMI

— Rouskut
— Tatit
— Keltavahvero

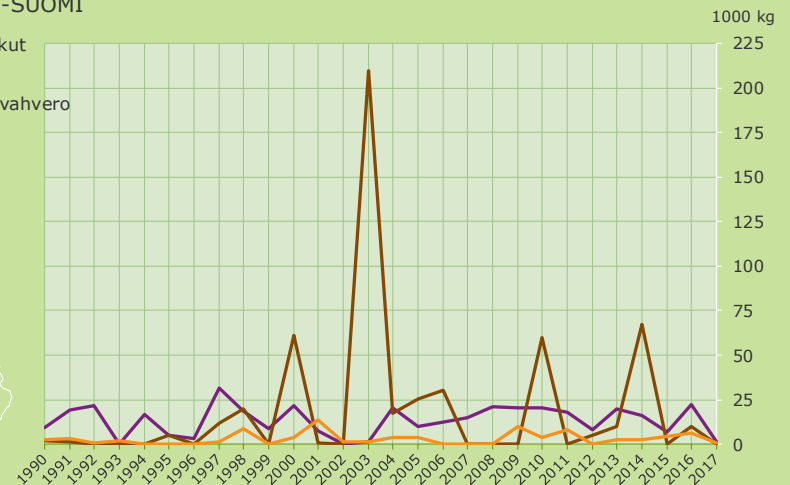
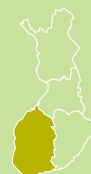

KANTAR TNS Kantar TNS Agri Oy

Luonnonsientien kauppantulomäärät

- LÄNSI-SUOMI

— Rouskut
— Tatit
— Keltavahvero

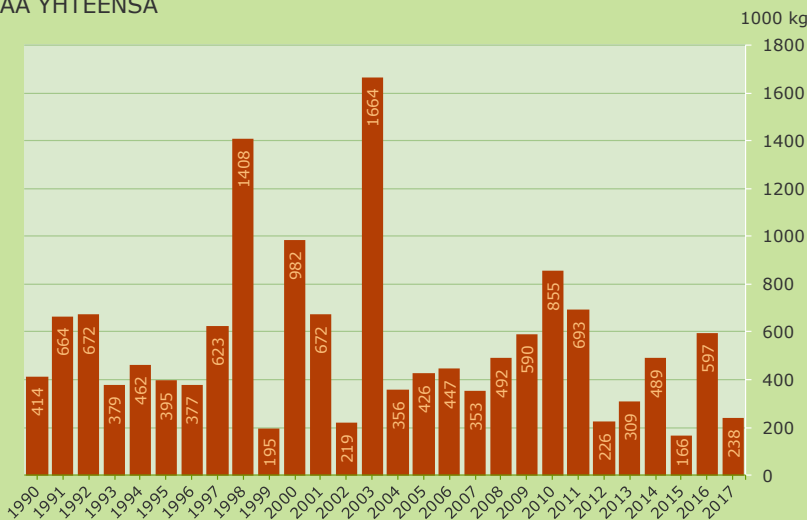
KANTAR TNS Kantar TNS Agri Oy

Luonnonsientien kauppantulomäärät

- KOKO MAA YHTEENSÄ

1000 kg

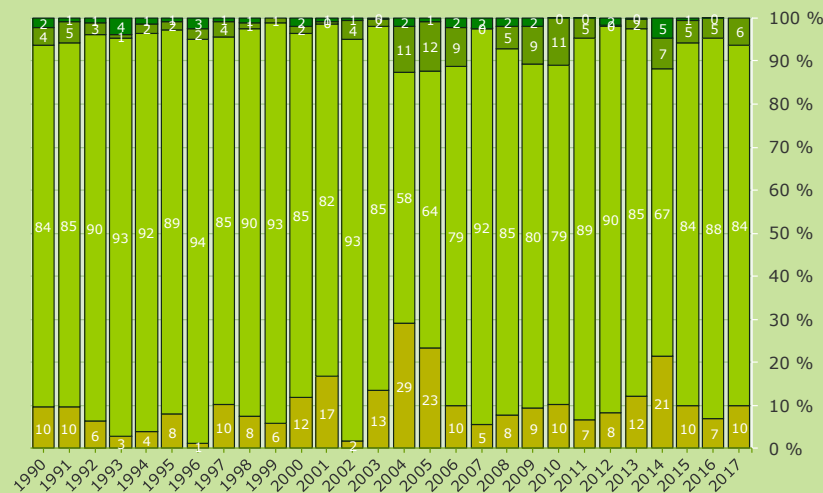
KANTAR TNS, Kantar TNS Agri Oy

Luonnonsientien kauppantulomäärät

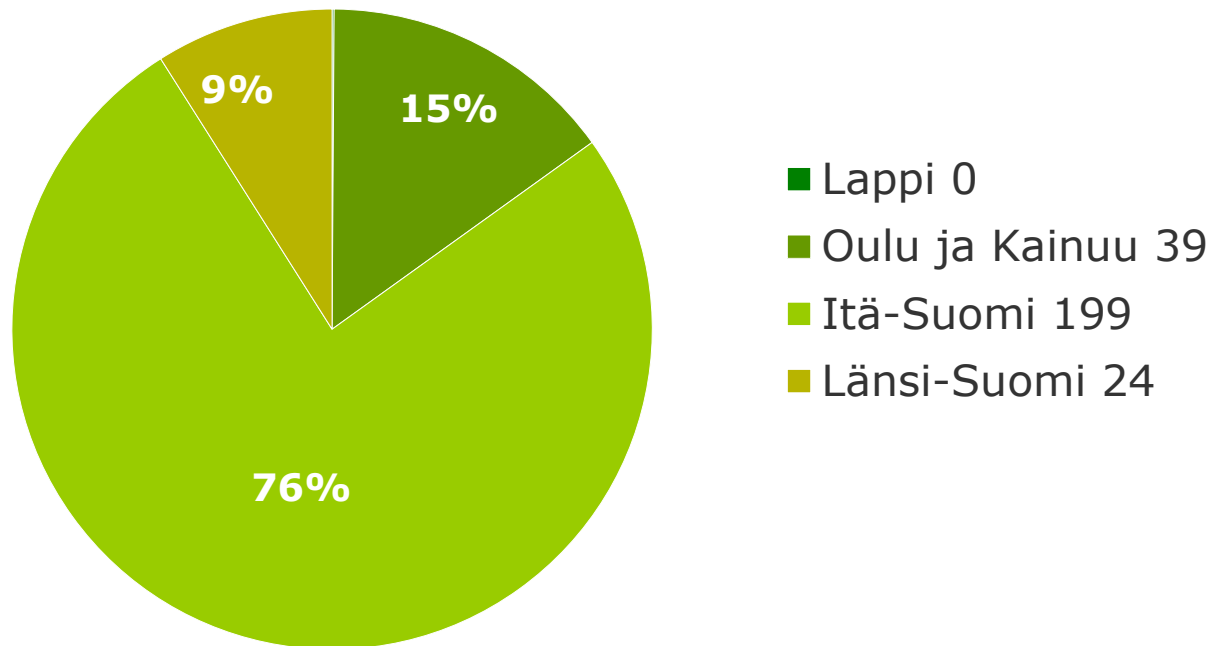

%

- LAPPI
- OULU JA KAINUU
- ITÄ-SUOMI
- LÄNSI-SUOMI

KANTAR TNS, Kantar TNS Agri Oy

5. Hinnat ja poimintatulot

Mustikka	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg
LÄNSI-SUOMI	1,88	2,51	3,13	1,50	3,06	1,31	1,40	2,05
ITÄ-SUOMI	4,06	2,45	1,79	1,51	2,14	1,35	1,19	1,81
OULU+KAINUU	1,46	2,28	1,68	1,46	1,67	1,36	1,11	1,75
LAPPI	1,65	2,49	1,88	1,48	1,67	1,28	1,19	1,80
KOKO MAA	1,60	2,41	1,79	1,49	1,71	1,33	1,17	1,82

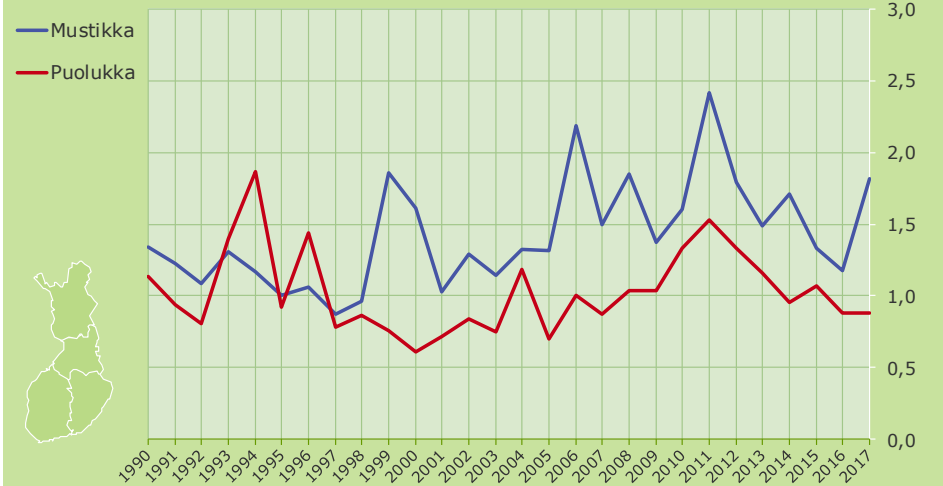
Puolukka	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg
LÄNSI-SUOMI	1,30	1,50	1,59	1,12	1,17	1,10	0,91	0,91
ITÄ-SUOMI	3,12	1,81	1,31	1,21	1,49	1,07	0,89	0,86
OULU+KAINUU	1,23	1,54	1,29	1,22	0,88	1,00	0,81	0,87
LAPPI	1,44	1,54	1,41	1,18	0,87	1,03	0,84	0,92
KOKO MAA	1,33	1,53	1,33	1,16	0,95	1,07	0,88	0,88

Lakka	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg
LÄNSI-SUOMI	13,33	11,28	13,92	10,86	15,00	10,91	10,02	8,15
ITÄ-SUOMI	10,46	14,83	12,21	12,02	12,32	9,86	12,53	7,87
OULU+KAINUU	7,80	9,52	12,30	11,02	12,81	9,64	8,32	6,99
LAPPI	8,37	10,09	13,08	8,56	12,06	8,90	7,39	6,67
KOKO MAA	8,33	10,00	12,93	8,64	12,08	9,01	7,51	6,77

nimelliset hinnat (kyselyajankohdan hintoja)

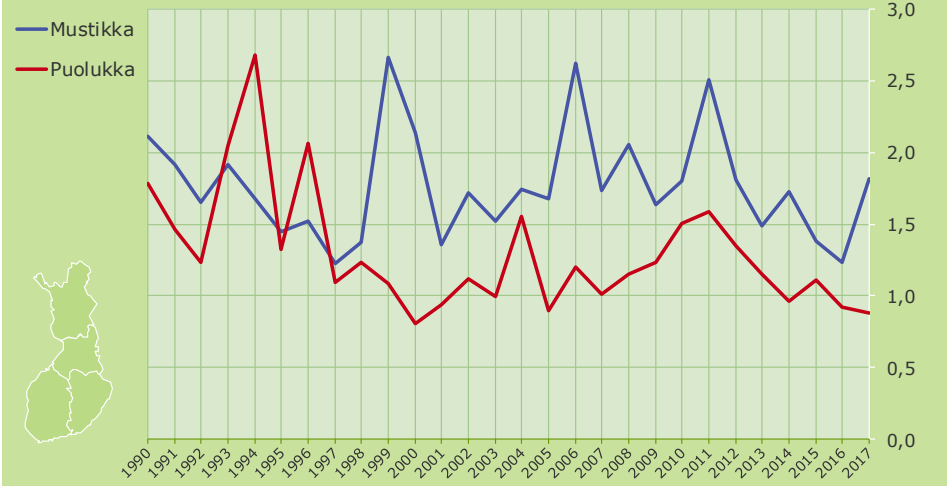
Luonnonmarjojen painotetut hinnat

nimellisinä hintoina
(1995 lähtien ilman alv.)

Luonnonmarjojen painotetut hinnat

reaalihintoina (=vuoden 2016 hintoina tukkuhintaaindeksin mukaan)
(1995 lähtien ilman alv.)

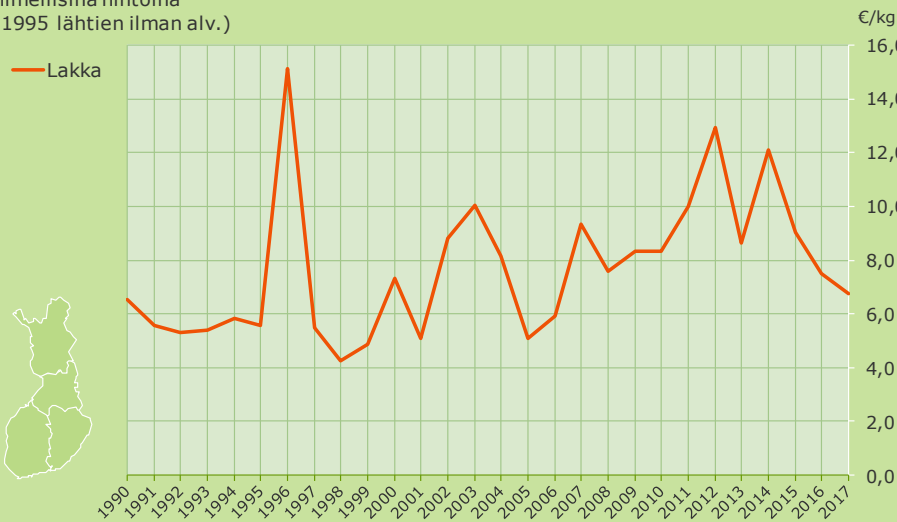

Luonnonmarjojen painotetut hinnat

nimellisinä hintoina
(1995 lähtien ilman alv.)

Lakka

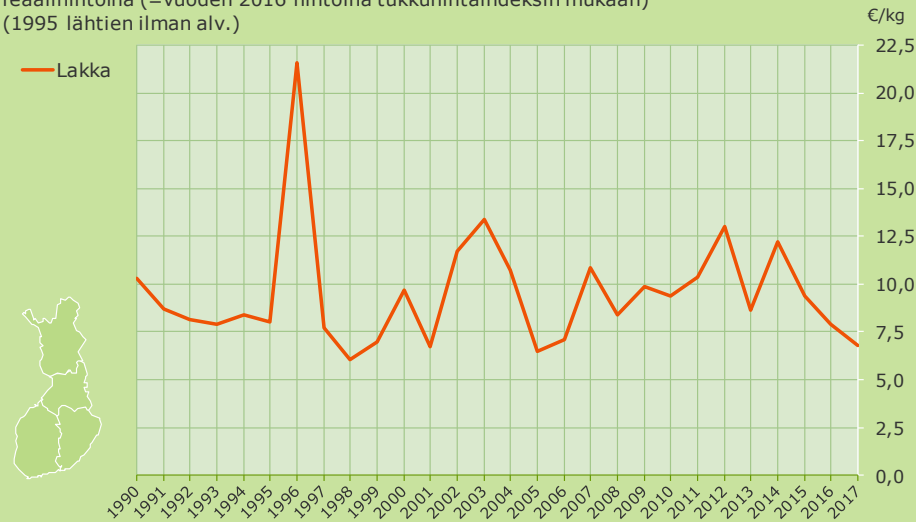
KANTAR TNS Kantar TNS Agri Oy

Luonnonmarjojen painotetut hinnat

reaalihintoina (=vuoden 2016 hintoina tukkuhintaindeksin mukaan)
(1995 lähtien ilman alv.)

Lakka

KANTAR TNS Kantar TNS Agri Oy

Keltavahvero	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg
LÄNSI-SUOMI	6,19	7,94	10,00	8,13	7,61	7,58	4,39	6,22
ITÄ-SUOMI	8,31	5,24	5,29	5,49	5,95	6,16	4,36	5,39
OULU+KAINUU	9,00	10,00	8,00	10,00	9,00	6,74	6,00	7,00
LAPPI								
KOKO MAA	6,70	6,39	5,34	6,17	6,38	6,83	4,39	5,49

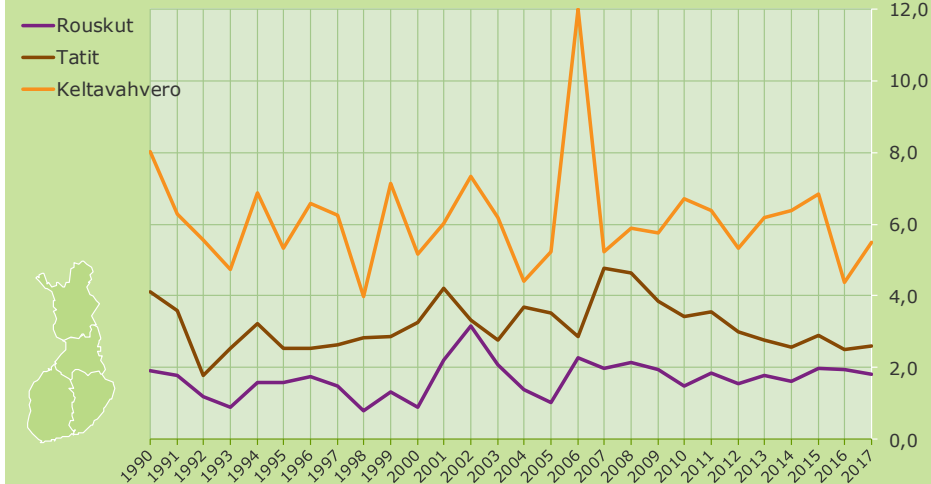
Tatit	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg
LÄNSI-SUOMI	3,60	0,00	3,00	2,80	2,50	0,00	2,50	0,00
ITÄ-SUOMI	3,42	3,63		2,77	2,52	2,89	2,51	2,60
OULU+KAINUU	3,30	2,67		2,77	2,52	3,00	2,57	3,52
LAPPI	3,00				3,98			
KOKO MAA	3,42	3,56	3,00	2,77	2,58	2,89	2,51	2,61

Rouskut	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg	€/kg
LÄNSI-SUOMI	3,08	2,39	3,04	2,08	2,26	2,43	1,86	2,11
ITÄ-SUOMI	1,08	1,82	1,26	1,59	1,45	1,86	1,95	1,76
OULU+KAINUU	2,50	2,53		3,85	2,50	2,78	2,29	2,39
LAPPI		2,32						
KOKO MAA	1,49	1,85	1,55	1,79	1,61	1,98	1,96	1,81

nimelliset hinnat (kyselyajankohdan hintoja)

Luonnonsienten painotetut hinnat

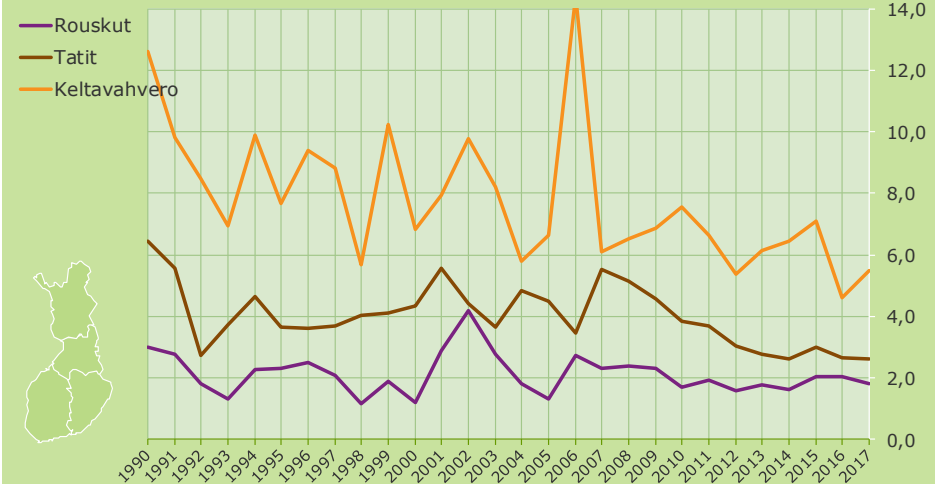
nimellisinä hintoina
(1995 lähtien ilman alv.)

KANTAR TNS_{FI} Kantar TNS Agri Oy

Luonnonsienten painotetut hinnat

reaalihintoina (=vuoden 2016 hintoina tukkuhintaindeksin mukaan)
(1995 lähtien ilman alv.)

KANTAR TNS_{FI} Kantar TNS Agri Oy

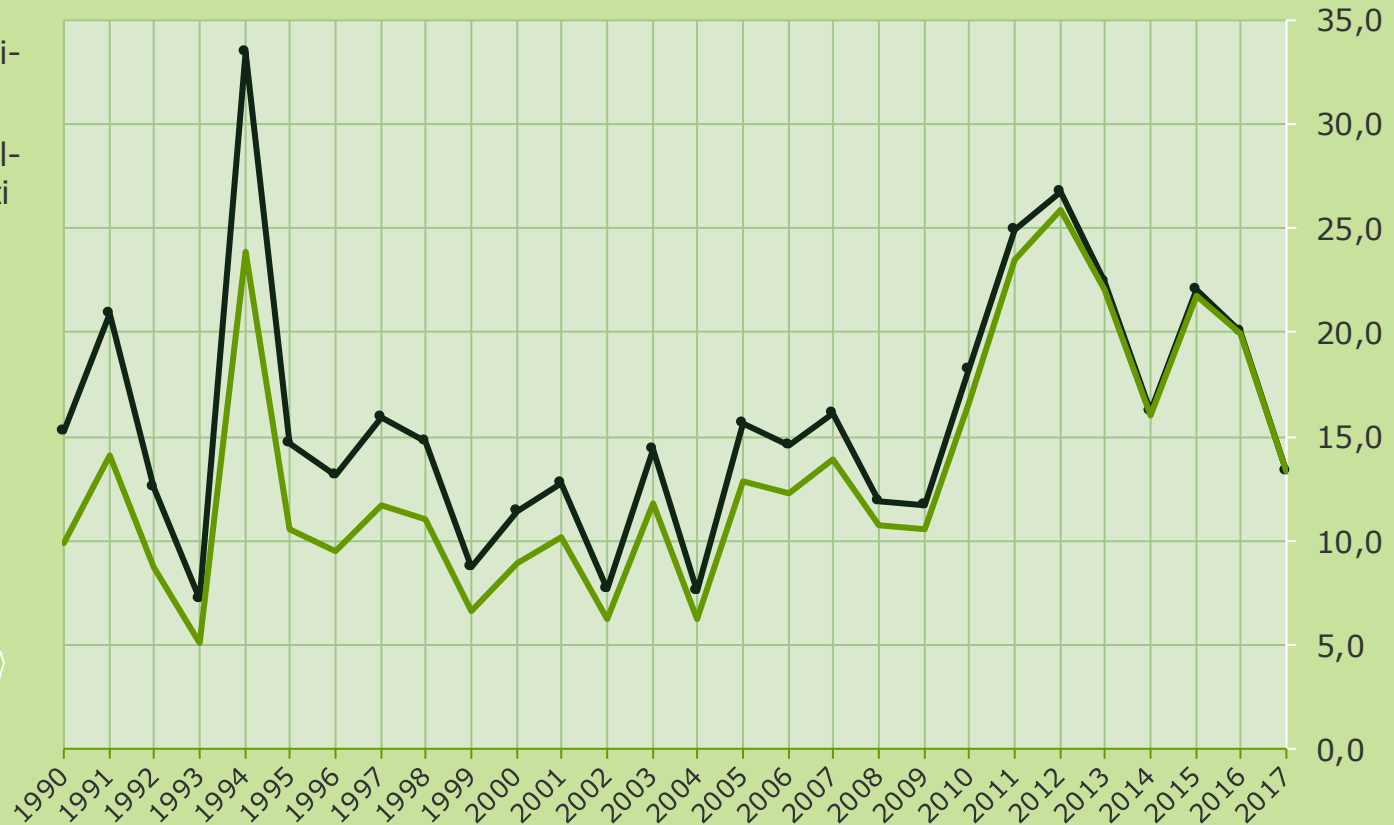
Luonnonmarjojen ja -sienten poimintatulo

Reaaliset hinnat muutettu nimellisiksi hinnoiksi Tilastokeskuksen elinkustannusindeksillä

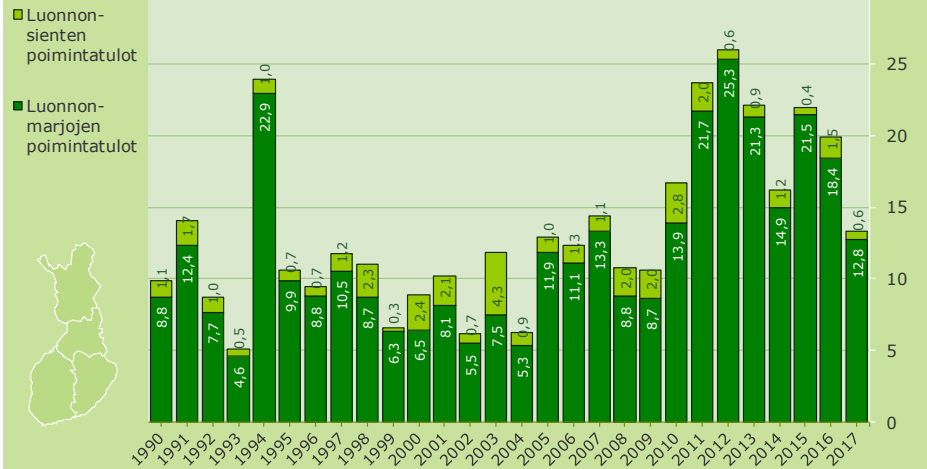
milj. euroa

—●— reaali-
sesti

—■— nimel-
lisesti

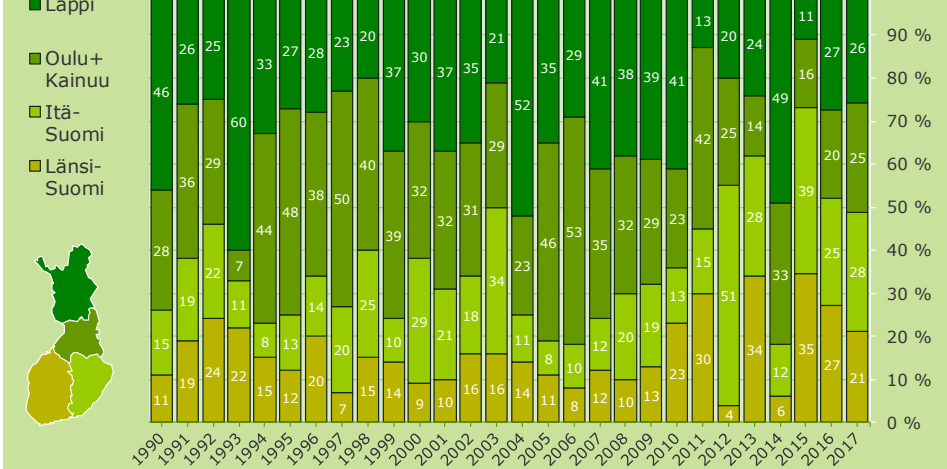

Luonnonmarjojen ja -sienten poimintatulot nimellisinä hintoina - KOKO MAA YHTEENSÄ

KANTAR TNS₊ Kantar TNS Agri Oy

Luonnonmarjojen ja -sienten poimintatulot nimellisinä hintoina %-osuudet alueittain

KANTAR TNS₊ Kantar TNS Agri Oy

6. Luomu- luonnonmarjat ja -sienet

Luomuluonnonmarjojen kauppantulo vuosina 2010-2017								
LUOMUluonnonmarjat	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
MUSTIKKA								
- kauppantulo, kg	1 035 762	667 452	870 386	856 337	3 044 394	1 301 037	3 272 395	824 968
- kilohinta, euroa/kg	1,62	2,19	1,68	1,40	1,67	1,26	1,12	1,81
- poimintatulo, euroa	1 681 825	1 464 500	1 459 895	1 198 872	5 081 842	1 644 385	3 679 481	1 493 107
PUOLUKKA								
- kauppantulo, kg	1 232 191	2 092 473	501 062	757 153	759 342	664 867	1 470 521	292 416
- kilohinta, euroa/kg	1,28	1,53	1,30	1,06	0,83	1,00	0,84	0,92
- poimintatulo, euroa	1 571 239	3 192 388	651 136	799 056	631 756	665 090	1 230 385	269 526
LAKKA								
- kauppantulo, kg	1 340	129	14 350	4 619	89 876	106 314	94 492	129 889
- kilohinta, euroa/kg	8,87	10,00	12,05	8,50	11,76	8,81	7,14	6,11
- poimintatulo, euroa	11 888	1 290	172 900	39 262	1 056 634	937 060	675 117	793 316
VARIKSENMARJA								
- kauppantulo, kg	-	-	...	-
- kilohinta, euroa/kg	-	-	...	-
- poimintatulo, euroa	-	-	...	-
KARPALO								
- kauppantulo, kg	...	-	...	-	-	-	-	-
- kilohinta, euroa/kg	...	-	...	-	-	-	-	-
- poimintatulo, euroa	...	-	...	-	-	-	-	-
...) vähäinen määrä/tietoa ei julkisteta								

7. Kotimaisten ja ulkomaisten poimijoiden poimintaosuus

Kotimaisten ja ulkomaisten poimijoiden poimintaosuudet

Vuodesta 2011 lähtien on Marsi-tiedustelussa kysytty kotimaisten ja ulkomaisten poimijoiden poimintaosuutta sekä kokonaismarjamäärästä että – sienimäärästä. Marjayritykset ovat kutsuneet ulkomaisia poimijoita jo muutamia vuosia satokauden aikaiseen marjanpoimintaan. Poimijoiden lukumäärä on useita tuhansia. Suurin osa poimijoista on thaimaalaisia, mutta osa tulee myös Itä-Euroopasta, Baltian maista, Venäjältä ja Ukrainasta. Viisumilla he saavat työskennellä maassa enintään kolme kuukautta. EU-maista tulevat voivat ilman viisumia oleskella maassa enintään kolme kuukautta. Viisumitta tulevia omatoimimatkailijoita on jonkun verran myös luonnonmarjojen poimijoina.

Kotimaisin voimin luonnonmarjojen myyntipoiminta jäisi vähäiseksi. Poimijat ikääntyvät ja nuoria on vaikea saada mukaan. Poiminnan kannattavuus ja muut ansiomahdollisuudet ratkaisevat kiinnostuksen. Hyvä sato saattaa innostaa uusia poimijoita satunnaisesti keräämään marjoja myyntiin. Keski-ikäiset ovat usein perheellisiä, jotka poimivat ansiotyönsä ohella omiin tarpeisiinsa sekä sukulaisille ja tuttaville. Ulkomaisten poimijoiden avulla marjojen myyntimäärät ovat suurentuneet merkittävästi. Talteenotto paranee ja metsiin jäävä pilaantuneiden marjojen määrä jää vähäisemmäksi. Luonnonsienet poimitaan lähes yksinomaan kotimaisin poimijavoimin.

Ensimmäisten vuosien aikana ulkomaisia poimijoita oli vain Lapin ja Oulun läänien alueilla. Nykyään vuosittaiset satomäärät ratkaisevat. Ulkomaiset poimijat on helppo osoittaa ryhminä alueille, jossa on hyvä sato ja riittävästi poimittavaa. Lapin ja Oulun läänien alueella on eniten luomualueita, joten sieltä poimituilla marjoilla on myös lisäarvoa yrityksille.

Marja- ja sieniyritykset ilmoittivat poimijoiden poimintaosuudet koko marjamäärästä sekä – sienimäärästä. Vastanneiden yritysten mukaan luonnonmarjamäärästä ulkomaalaiset poimijat keräsivät viime vuonna 75 % (v. 2016 81 %). Saatu poimijatieto marjamäärineen edusti 6,8 milj. kg. Vastaava osuus sienimäärästä oli 17 % (v. 2016 19 %), mikä edustaa noin 41 tonnia koko sienimäärästä.

Ulkomaisiksi poimijoiksi lasketaan satokauden ajaksi Suomeen tulleet poimijat, mutta ei Suomessa vakituisesti asuvia ulkomaalaisia.

Kotimaisten ja ulkomaisten poimijoiden poimimat osuudet

Kotimaisten ja ulkomaisten poimijoiden poimimat osuudet koko myyntimäärästä vuonna 2017, %

Tuote	Lappi	Oulu+Kainuu	Itä-Suomi	Länsi-Suomi	Koko maa
2017	%	%	%	%	%
LUONNONMARJAT					
Kotimaiset poimijat	5	34	24	28	25
Ulkomaiset poimijat	95	66	76	72	75
Kokonaismäärä, 1000 kg (kaikki)	1 536	2 626	2 457	2 513	9 132
Poimijan kansalaisuus ilmoitettu, %-kokonaiskiloista	100	100	100	100	100
LUONNONSIENET					
Kotimaiset poimijat	0	65	79	96	80
Ulkomaiset poimijat	0	35	21	4	20
Kokonaismäärä, kg (kaikki)	0	15 213	199 252	23 917	238 382
Poimijan kansalaisuus ilmoitettu, %-kokonaiskiloista	-	100	83	72	83

Kotimaisten ja ulkomaisten poimijoiden poimimat osuudet koko myyntimäärästä 2013-2017, %

	2013	2014	2015	2016	2017
	%	%	%	%	%
LUONNONMARJAT					
Kotimaiset poimijat	21	21	14	19	25
Ulkomaiset poimijat	79	79	86	81	75
Kokonaismäärä, 1000 kg (kaikki)	15 917	9 090	17 004	17 198	9 095
Poimijan kansalaisuus ilmoitettu, %-kokonaiskiloista	70	99	99	96	100
LUONNONSIENET					
Kotimaiset poimijat	98	96	78	81	80
Ulkomaiset poimijat	2	4	22	19	20
Kokonaismäärä, kg (kaikki)	0	0	166 013	596 892	238 382
Poimijan kansalaisuus ilmoitettu, %-kokonaiskiloista	93	94	46	98	83
osuus kiloista, jonka osalta ilmoitettu poimijarakenne	11 142	8 999	16 831	16 438	9 089

8. Luonnonmarjojen tuonti ja vienti

Tuote	Tuonti	Tuonti	Vienti	Vienti
2017	1000 kg	1 000 €	1000 kg	1 000 €
Tuoremustikka	229,6	1 402,5	192,7	411,4
Jäädtytetty mustikka (ilman sokeria)	1 369,3	3 990,5	2 477,0	6 370,1
Tuorepuolukka	40,3	47,6	62,9	100,6

Tuote	Tuonti	Tuonti	Vienti	Vienti
2016	1000 kg	1 000 €	1000 kg	1 000 €
Tuoremustikka	193,4	1 101,0	1 274,1	1 990,8
Jäädtytetty mustikka (ilman sokeria)	2 816,7	6 835,2	3 502,7	9 257,3
Tuorepuolukka	15,1	43,3	1 411,7	1 917,7

Lähde: Tullihallitus, ulkomaankauppatilasto

Luonnonmarjojen (tuoreet) tuonti ja vienti 2010-2017

Tunnus	Vuosi	Tuonti	Tuonti	Vienti	Vienti
		kg	1 000 €	kg	1 000 €
8104010	Puolukka				
	2010	97 186	237,2	1 350	5,1
	2011	67 125	186,1	278 736	921,7
	2012	105 605	171,1	855 731	1486,9
	2013	378 194	639,6	760 900	1187,4
	2014	70 569	242,1	701 841	898,0
	2015	669	2,5	1 638 403	2485,8
	2016	15 085	43,3	1 411 716	1917,7
	2017	40 342	47,6	62 910	100,6
8104030	Mustikat (tuore)				
	2010	518 839	1695,6	92 001	235,4
	2011	112 567	537,9	99 264	391,9
	2012	552 196	1568,6	518 169	1241,3
	2013	1 048 893	2694,4	758 204	1409,0
	2014	257 030	1552,4	1 040 969	2219,3
	2015	101 163	674,0	445 219	767,3
	2016	193 393	1 101,0	1 274 055	1 990,8
	2017	229 600	1 402,5	192 732	411,4
8104090	Muut Vaccinium-suvun hedelmät				
	2010	4 036	25,3	10	-
	2011	28 168	104,7	50 000	98,0
	2012	8 715	104,3	4	0,1
	2013	8 041	24,8	540	3,0
	2014	5 960	30,2	10	0,1
	2015	10 818	41,9	5	0,1
	2016	20 912	66,8	10 415	245,5
	2017	36 272	120,4	12	5,5

Luonnonsienten tuonti ja vienti 2010-2017 (tuoreet ja jäädytetyt)

Tulli tunnus	Vuosi	Tuonti	Tuonti	Vienti	Vienti
		kg	1 000 €	kg	1 000 €
07095100	Herkkusienet				
	2010	886 475	2134,4	4 927	12,3
	2011	1 082 953	2651,8	901	7,5
	2012	1 165 297	2933,5	12	0,0
	2013	1 293 937	3350,2	194	2,1
	2014	1 438 707	3875,3	240	2,9
	2015	1 518 709	4121,1	350	6,1
	2016	1 459 608	4192,9	-	-
	2017	1 389 896	3891,2	-	-
07095910	Kantarellit				
	2010	22 428	138,3	1 593	8,7
	2011	50 228	219,9	360	1,8
	2012	22 606	130,1	7 928	66,3
	2013	71 075	415,5	-	-
	2014	47 852	322,9	2	0,1
	2015	87 454	576,4	40	0,4
	2016	40 440	288,0	-	-
	2017	23 887	133,6	523	5,8
07095930	Tatit				
	2010	369	3,8	15	-
	2011	8 280	2,0	-	-
	2012	-	-	1 348	5,9
	2013	1 830	11,3	50 860	386,4
	2014	1 040	5,0	31 364	208,9
	2015	40	0,3	2	0,0
	2016	38 173	226,8	-	-
	2017	16 783	109,7	-	-
7095990	Muut sienet (ilman multasieniä)				
	2010	91 492	323,4	87 007	939,6
	2011	133 806	433,0	108 439	812,3
	2012	133 418	389,2	61 393	438,9
	2013	253 233	695,7	6 280	75,6
	2014	215 242	569,9	65 855	670,9
	2015	186 322	497,9	81 381	840,9
	2016	227 248	606,0	90 305	939,3
	2017	242 068	684,5	93 670	995,3

9. Varastointituki

Luonnonmarjoille ja -sienille on maksettu varastointitukea vuodesta 1997 lähtien. Tuen tarkoituksena on edistää kotimaisten marjojen ja sienien talteenottoa ja hyödyntämistä.

Vuodesta 1997 lähtien tukea on maksettu ainoastaan pohjoisen tuen alueella poimituista ja varastoiduista luonnonmarjoista ja -sienistä.

Varastoidulle lakalle maksetaan tukea enintään 34 snt/kg, muille luonnonmarjoille 10 snt/kg ja luonnonsienille 42 snt/kg.

Eri tuotteille hakemuksia tuli yhteensä 59 kappaletta. Tukea hakeneiden yritysten määrä oli 19.

Tuote	Hakemusten lkm	Haettu määrä kg	Hyväksytty määrä kg	Myönnetty euroa
Puolukka	15	5 327 620	5 305 949	530 595
Mustikka	14	2 275 884	2 274 808	227 481
Variksenmarja	6	65 008	55 768	5 577
Pihlajanmarja	2	44 720	44 720	4 472
Sienet	7	28 529	28 529	11 982
Lakka	11	25 096	23 188	7 884
Mesimarja	1	7 102	7 102	710
Tyrni	1	1 650	1 650	165
Karpalo	2	1 502	1 502	150
YHTEENSÄ 2017	59	7 777 111	7 743 216	789 016
VUOSI 2016	59	6 575 781	6 516 871	661 024

Lähde:MML Tietotekniikan palvelukeskus,
Mavi, Maaseutuelinkeinorekisteri

10. Luonnonmarjojen kuvaus

Luonnonmarjat

Päämarjat

Mustikka

Mustikka on kaupallisesti tärkeä luonnonmarja. Mustikoita on aina pidetty terveellisinä, mutta viime aikoina niiden terveellisyys on saanut vielä lisää arvostusta. Mustikkaa käytetään paljon kotimaisessa elintarviketeollisuudessa. Mustikan vienti on myös merkittävää. Sitä viedään paljon Kiinaan ja Japaniin, joissa se on arvostettu tuote. Naapurimaiden kanssa tehdään mustikkakauppaa kumpaankin suuntaan. Tärkein kauppakumppani on Ruotsi. Mustikan hinta ratkaisee, miten vientikauppa onnistuu. Kotitaloudet poimivat kesäisin mustikkaa omiin tarpeisiin sekä sukulaisille ja tuttaville. Mustikkaa esiintyy metsissä koko maan alueella. Pääpoiminta-alueina ovat olleet Oulun ja Lapin läänit. Ulkomaisten poimijoiden yleistyessä mustikkaa kerätään isompia määriä myös muilta alueilta riippuen vuosittaisista sadoista.

Lakka eli hilla

Lakkaa kasvaa luonnonvaraisilla soilla. Ojitetuilla soilla sen kasvu on vähäisempää. Varsinkin Lapin läänissä, mutta myös Oulun läänissä on lakkaa tuottavia soita. Pääosa myyntiin tulevasta lakasta poimitaan Lapin soilta. Muualla Suomessa lakat poimitaan omiin tarpeisiin.

Hyvinä satovuosina lakan myynnistä kertyy merkittävä poimintatulo Lapin läänisiin. Lakan kilohinta on korkea. Lakka on arvostettu tuote. Se on hyvin C-vitamiinipitoinen ja aromikas marja.

Elintarviketeollisuus käyttää lakkaa, mutta tuo suuren osan lakasta ulkomailta. Lakka kuuluu myös torikaupan tuotevalikoimaan. Lakkaa myydään paljon suoraan kuluttajille, ravintoloille ja leipomoille.

Puolukka

Puolukka on kaupallisesti Suomen tärkein luonnonmarja. Määrällisesti sitä poimitaan myös eniten. Puolukan kilohinta on kolmen päämarjan alhaisin. Puolukka kestää hyvin säilytystä, eikä vaadi välitöntä jatkokäsittelyä. Elintarviketeollisuus käyttää paljon puolukkaa. Sitä viedään paljon myös ulkomaille lähinnä Keski-Euroopan maihin. Naapurimaiden kanssa käydään kauppaa kumpaankin suuntaan. Eniten tällaista kaupankäyntiä on Ruotsin kanssa. Puolukan markkinointi on hyvin riippuvainen eri maiden satotilanteesta ja siitä, minkälaiseksi sen kilohinta muodostuu kansainvälisessä kaupassa. Myös ostomäärien suuruus vaikuttaa kauppojen onnistumiseen. Puolukkaa myydään myös suoraan kuluttajille mm. suurtalouksille. Lisäksi yksityiset henkilöt keräävät puolukkaa omiin tarpeisiin sekä sukulaisille ja tuttaville. Torimyynnissä puolukkaa on tarjolla syksyisin. Parhaat sadot ovat perinteisesti Oulun ja Lapin lääneissä. Mutta viime vuosina sato on ollut hyvä myös Itä- ja Länsi-Suomessa. Ostoyritysten kutsumat ulkomaiset poimijat osoitetaankin alueille, joissa on hyvät sadot. Ulkomaisten poimijoiden keräämät määrät ovat merkittäviä.

Luonnonmarjat

Muut luonnonmarjat

Karpalo

Muista luonnonmarjoista karpalo lienee tärkein. Myyntiin tuleva määrä ei kuitenkaan riitä kotimaiseen käyttöön. Elintarviketeollisuus tuo pääosan karpalosta ulkomailta. Karpalo kasvaa suolla ja kypsyy myöhään syksyllä. Se on voimakashappoinen ja sellaisenaankin hyvin säilyvä marja. Isokarpalon marjat ovat isompia kuin tavallisen karpalon. Karpalon poiminta ajoittuu myöhäissyksyyn. Ulkomaiset poimijat ovat jo silloin lähteneet maasta ja poiminta jää kotimaisten poimijoiden varaan. Syysateet saattavat vaikeuttaa suolla liikkumista. Pysyvä lumentulo lopettaa myös poiminnan. Karpalo kestää hyvin hallaa ja pakkasta. Talven jälkeen lumien sulettua voi poimia vielä käyttökelpoisia karpaloita kotitalouskäyttöön.

Variksenmarja eli kaarnikka

Variksenmarjaa poimitaan myyntiin Lapin ja Oulun lääneissä. Sato on vuosittain tasaisempi kuin mustikan ja puolukan. Variksenmarjan käyttö kotimaassa on vähäistä, eikä siitä ole saatu jalostettua menekki-tuotetta. Edellytyksiä laajempaan käyttöön olisi, sillä hyvinä vuosina marjasatoa riittäisi poimittavaksi.

Juolukka

Juolukka kasvaa metsässä kosteilla paikoilla. Marja muistuttaa väriltään mustikkaa, mutta on kookkaampi. Maku on mieto. Aiemmin sitä on poimittu pieniä määriä myyntiin. Viimeisin myyntitieto on vuodelta 2000.

Pihlajanmarja

Luonnonvaraisen pihlajan sato on vuosittain satunnaista. Joinakin vuosina puiden oksat notkuvat runsaasta marjasadosta ja toisina vuosina puissa ei ole marjoja juuri lainkaan. Runsaina satovuosina yritykset ostavatkin sitä yli vuosikäytön. Siten paikataan katovuosien tarve. Pihlajanmarjoissa on makueroja karvauudessa ja makeudessa. Myyntiin kerätään makeita marjoja. Pihlajanmarjoista tehdään useimmiten hilloa, hyytelöä tai marmeladia. Pihlajanmarja sopii hyvin riistaruoerien lisäkkeeksi. Pihlajaa myös viljellään. Jalostuksella saadaan pihlajasta muokattua paremmin elintarvikettä käyttöön soveltuvia lajikkeita. Lisäksi viljelmillä voidaan parantaa kasvuolosuhteita sekä suorittaa helpommin toimenpiteitä sadon turvaamiseksi.

Mesimarja

Luonnonvaraista mesimarjaa kasvaa myyntiin asti Oulun ja Lapin lääneissä. Muillakin alueilla mesimarjaa kasvaa. Satomäärät ovat vähäisiä. Mesimarja on hyvänmakuinen mutta hintava marja. Mesimarjatuotteista tunnetuin lienee mesimarjalikööri. Muita tuotteita ovat hillo, hyytelö ja mehu. Korkean hinnan takia sitä käytetään useimmiten vain osaraaka-aineena antamaan hyvää makua tuotteelle.

Luonnonmarjat

Muut luonnonmarjat

Metsävadelma

Metsävadelma on pioneerikasvi, joka valtaa alaa heti metsänhakkuiden ja metsäpalojen jälkeen, jos olosuhteet ovat muuten otollisia. Vadelma on kaksivuotinen. Marjat kasvavat vasta toisena vuotena. Metsävadelma vaatii runsaasti valoa ja niinpä metsien uudistusaloilla vadelma väistyy nopeasti muiden kasvien ja puuntaimien vallatessa alueen. Metsävadelman myyntipaiminta on vähäistä. Se pilaantuu nopeasti ja marjan ulkonäkö kärsii liiasta käsittelystä ja tuoresäilytyksestä. Kotitarvepoimijat sen sijaan keräävät mielellään aromikasta metsävadelmaa omaan käyttöön. Nopea säilöntä tai pakastus takaavat hyvän laadun. Lisäarvoa metsävadelmalle tuottaa sen käyttö tuoreena, jolloin vitamiinit ovat tallella. Pakastetut marjat ovat tuoreen veroisia.

Puutarhavadelmaa on jo pitkään viljelty. Kotimainen puutarhavadelma myydään pääasiassa tuoreena kaupoissa ja toreilla. Elintarviketeollisuus käyttää paljon puutarhavadelmaa, mutta tuottaa sen pääasiassa ulkomailta. Ulkomaisen puutarhavadelman hinta ja saatavuus selittävät teollisuuskäytön laajuuden. Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira) kehottaa kuluttajia kuumentamaan ulkomailta tuodun puutarhavadelman vatsatautivaaran estämiseksi.

Tyrni

Luonnonvaraisen tyrnin myyntitiedot ovat kokonaan loppuneet. Pääsiallisin syy siihen on, että tyrniä on alettu viljellä. Viljelyn lisääntyessä tyrnin saatavuus on parantunut ja samalla hinnat ovat laskeneet. Luonnontyrnin poiminta ei enää kannata. Jo aiemminkin tyrnin myyntitietoja on ollut hankala saada sillä myynti kohdistuu pääosin suoraan kuluttajille. Kokonaisia tyrnimarjoja tai tyrnimehua on tarjolla useimmiten erilaisissa tapahtumissa markkinoilla, messuilla, myyjäisissä sekä toreilla. Elintarviketeollisuus käyttää myös ulkomaista tyrniä.

Suomessa luonnonvaraista tyrniä kasvaa Pohjanlahden rannikkoalueella sekä Ahvenanmaalla. Pensaat ovat piikkisiä ja hankalasti poimittavia. Syysmyöhällä kypsyvät marjat poimitaan joko kokonaisina tai puristamalla ne mehuksi. Tyrni on maultaan voimakkaan happoinen sisältämänsä suuren C-vitamiinimäärän ansiosta.

Luonnonvaraisen tyrnin poimintaa puristamalla rajoittaa ympäristöministeriön asetus. Sen mukaan Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella saa kerätä tyrniä puristamalla syyskuun puolivälistä lähtien. Alue ulottuu Kristiinankaupungista Himangalle. Alueen eteläpuolella puristaminen on sallittua ympäristöministeriön antaman säädöksen mukaan lokakuun alusta lähtien. Asetus ei rajoita käsin poimintaa eikä viljeltyä tyrniä.

11. Luonnonsienten kuvaus

Vuonna 2012 tuli voimaan elintarvikkeita koskeva asetus, joka koskee myös sienikauppaa.

Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira) ylläpitää ohjeellista luetteloja kaupakelpoisista sienistä. Listalla on tällä hetkellä 23 suositeltavaa ruokasientä. Niiden lisäksi on lukuisasti muita syötäväksi kelpaavia sieniä, joita voidaan nyt myydä.

Kuivatut sienet vastaavat 10 kg tuoreita sieniä, suolasienet on muutettu tuoreiksi kertoimella 1,3. Kaikki sienet raportissa on laskettu tuoreiksi sieniksi.

Herkkutatti

Herkkutatti on kaupallisesti tärkein luonnonsieni. Se on myös yleensä määrällisesti eniten myyntiin kerätty sieni. Huippuvuosina määrät ovat olleet huomattavan suuria. Herkkutatista merkitystä lisää se, että se on hyvä viientisieni. Suurin osa myyntiin tulleesta sienestä viedään Etelä- ja Keski-Euroopan markkinoille lähinnä Italiaan. Kotimaan käyttö on jäänyt vähemmälle, mutta sen arvostus on lisääntynyt suomalaisessakin ruokapöydässä. Herkkutatista kasvu kannattaa seurata tarkoin, sillä madot valtaavat sen nopeasti ja pilaantumisen myötä laatu heikkenee.

Myyntitilanteessa herkkutatilla on laatuluokitus. Ensimmäisen luokan herkkutatista maksetaan hyvä hinta verrattuna huonoimman laatuluokan tattiin. Jo pimitut herkkutatit pilaantuvat nopeasti, joten pikainen jäähdytys/pakastus ovat tarpeen.

Keltavahvero eli kantarelli

Kantarellin esiintymisalue ulottuu Oulun läänin alueelle saakka. Sen tunnistaa helposti keltaisesta väristä. Kantarelli kasvaa sekametsissä ja on koivun seuralainen. Kasvukausi saattaa venyä pitkälle myöhäissyksyyn. Se on erinomainen ruokasieni. Kantarelli on monikäyttöinen sieni, jota voi myös kuivata. Kantarelli on kotitalouspoimijoiden suosikkisieni. Sitä kerätään paljon omiin tarpeisiin, sukulaisille ja tuttaville. Kantarellia myydään myös suoraan kuluttajille, suurkeittiöille ja ravintoloille. Toripöydillä kantarellia näkee paljon kesällä. Eteläisen sijainnin takia virolaiset kantarellit ehtivät sinne ensiksi.

Korvasieni

Korvasieni aloittaa sienikauden kevätkesällä. Se on yleinen sieni koko Suomessa. Korvasieni suosii maastoja, joissa maan pintaa on rikottu lähiaikoina, esim. hakkuuaukiot, lastauspaikat, tienvieret ja ojan reunat. Sitä tapaa parhaiten hiekkapohjaisilla metsämailla. Korvasienen poimukseen pintaan jää herkästi hiekkaa. Korvasientä myydään myös suoraan kuluttajille ja ravintoloille.

Myytäväksi tarkoitetuissa korvasienipakkauksissa ja irtomyynnissä pitää olla sienien myrkyllisyyttä koskevat merkinnät ja käsittelyohjeet. Oikea käsittely on tärkeää. Tottuneet korvasienen käyttäjät pitävät sitä herkkuruokana. Uudet käyttäjät suhtautuvat varoen korvasienen käyttöön.

Haaparousku

Haaparousku on eniten myyntiin tuleva rousku. Se on erinomainen ruokasieni, joka sopii hyvin suolasieneksi. Suolasienestä tehty sienisalaatti tunnetaan juhlaruokana suomalaisessa ruokapöydässä. Haaparouskun luontainen kirpeys häviää keitetäessä. Haaparousku suosii kosteita, vanhoja havumetsiä. Hyvinä satovuosina haaparouskut kasvavat isompina ryhminä. Melko kookkaana sienenä kori täyttyy nopeasti. Haaparouskuja tavataan kahdenlaisia. Toinen on tummavyöhykkeinen ja toinen vaaleampi, limainen ja laakea nimeltään kalvashaaparousku. Molemmat ovat hyviä ruokasieniä. Haaparouskun lisäksi rouskuperheeseen kuuluu useita muita rouskuja, jotka ovat hyviä ruokasieniä. Aivan kaikkia ei tarvitse edes ryöpätä.

Kangasrousku

Kangasrousku on yleinen sieni suomalaisissa metsissä. Se on runsassatoinen. Satokausi alkaa usein jo heinäkuussa ja venyy pitkälle syksyyn. Maku on kirpeän mausteinen. Kangasrousku on ryöpättävä sieni ja usein siitä tehdään suolasientä.

Karvarousku

Karvarousku on yleinen sieni koko maassa. Sen lakki on karvapintainen ja väri nuorena vaalean punainen, joka vanhemmiten muuttuu ruskehtavaksi. Karvarousku on helppo tunnistaa ja se on useimpien rouskujen tapaan ryöpättävä sieni. Siitä tehdään suolasientä joko yksinään tai sekasienenä.

Suppilovahvero

Suppilovahvero on myöhäissyksyn sieni, joka kasvaa vasta ensimmäisten hallaöiden jälkeen. Kasvukausi saattaa venyä pitkälle syksyyn. Se ei ole arka halleille ja pakkaselle. Hyvinä satovuosina suppilovahveroa saattaa esiintyä runsaina esiintyminä. Se suosii kosteita paikkoja ja niinpä sitä löytää parhaiten sammaleisista havumetsistä. Suppilovahvero oli aiemmin eteläisen Suomen sieni, mutta nyt sitä tavataan jo Oulun läänissä saakka. Suppilovahvero on helppo tunnistaa. Ohutmaltoisena ja onttojalkaisena sitä on helppo kuivata.

Mustatorvisieni

Mustatorvisientä löytyy parhaiten valoisista, sammal pohjaisista metsistä. Sientä ei kuitenkaan esiinny kaikkina vuosina. Mustatorvisieni on hyvä ruokasieni. Ruoanvalmistuksessa haittapuolena on sen tumma väri. Ohutmaltoisena sienenä sitä on helppo kuivata.

Muut sienet

Suomen metsissä kasvaa runsaasti erilaisia sieniä. Osa niistä on hyviä ruokasieniä, osa syötäviä, osa syötäväksi kelpaamattomia ja osa myrkyllisiä. Tekstissä nimeltä mainittuja ruokasieniä tulee myyntiin, joten niillä on kaupallista merkitystä.

12. Laatuseloste

Tilastotietojen relevanssi

Marsi 2017 –julkaisun tilastot kuvaavat luonnonmarjojen ja –sienten kauppantulomääriä vuosittain. Ennen vuotta 2007 julkaisuissa on ollut tiedot myös puutarhamarjoista. Koska Marsi-tutkimusta tehdään otantapohjalta, niin tutkimuksella ei saavuteta koko kauppantullutta määrää, mutta se kuvaa hyvin vuosittaista satovaihtelua. Määrien lisäksi tutkimuksen tuloksena saadaan tuotekohtaiset kilohinnat sekä poimintatulot. Tilastosta selviävät tiedot koko maan tasolla ja alueittain, jossa Suomi on jaettu neljään osaan. Alueet ovat Lapin lääni, Oulun lääni, Itä-Suomi ja Länsi-Suomi. Rajat noudattavat maaseutukeskusrajoja, poikkeuksena Keski-Pohjanmaa, joka kuuluu kokonaan Länsi-Suomeen. Marja- ja sienialan yritykset ilmoittavat kauppantulotiedot alueittain sen mukaan, missä marjat ja sienet on poimittu.

Marsi-tutkimuksen tilastot ovat julkisia ja kaikkien tiedoista kiinnostuneiden käytettävissä. Vuodesta 2012 lähtien Marsi-raportti julkaistaan Maaseutuviraston (MAVI) kotisivuilla. Aikaisempina vuosina tilastoja on käytetty mm. luonnontuotealan päätöksenteon pohjana ja hallintoon sekä tutkimus- ja hanketoimintaan. Lisäksi tietoja on käytetty neuvontaan ja opetukseen (keruutuotekoulutus, metsäalan koulut). Kesäaikana tietoja on käytetty osana luonnontuotealan tiedottamista.

Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tutkimuksen otanta perustuu aikaisempina vuosina mukana olleiden marja- ja sienikauppaa harjoittavien yritysten antamiin tietoihin. Otokseen pyritään saamaan tärkeimmät marjojen ja sienten ostajat. Otosta täydennetään vuosittain, koska sekä yritysten toiminnassa että satomäärissä tapahtuu muutoksia ja vaihtelua. Merkittävää ostotoimintaa harjoittavien yritysten etsinnässä on käytetty apuna mm. Arktiset Aromit ry:n laatimaa kunnittaista ostajaluetteloa. Puhelinkyselyn yhteydessä selviää myös uusia alan toimijoita.

Mukanaoleville yrityksille lähetetään kyselylomake kirjeitse sekä sähköpostilla. Myöhemmin aloitetaan puhelinkysely niiltä, jotka eivät ole kyselylomaketta palauttaneet. Useimmat otannassa mukana olevat tavoitetaan kyselyn aikana. Lisäotanta tehdään puhelinkyselyinä.

Julkaistujen tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Otannan pohjana ovat marja- ja sienialan yritykset, jotka ovat aiemmin olleet mukana kyselyssä. Otantaa täydennetään vuosittain puhelinkyselyllä. Marsi-tutkimuksen kattavuus vaihtelee tuotekohtaisesti. Tutkimus on otantapohjainen ja vastaaminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Lisäksi vuosittaiset vaihtelut satomäärissä vaikuttavat yritysten kiinnostukseen ja ostotoiminnan laajuuteen.

Tutkimusaineistosta pyritään poistamaan päällekkäisyydet, koska esim. marja- ja sienierät voivat siirtyä ostajalta toiselle ja näin lukuihin saattaa tulla päällekkäisyyksiä. Samalla kun määrät tuplaantuvat niin hintoihin tulee ostajan palkkio ja alv. Tilaston hinnat ovat ilman alv:a ja ostajan palkkiota. Useimmilla tuotteilla on järjestäytyntä ostotoimintaa, mutta esim. luonnontyrnin markkinointi on niin erikoistunutta, että sitä on vaikea tavoittaa. Puuttuvia hintatietoja on korvattu alueellisilla keskihinnoin. Oulun ja Lapin lääneissä ei kaikilta ostajilta ole saatu tuotekohtaisia tietoja, koska on riittänyt tieto siitä, kenelle tuotteet on myyty eteenpäin. Tämä poikkeus on voitu tehdä siinä tapauksessa, että tiedot ovat sisältyneet tiettyjen ostoyritysten yhteislukuihin. Edellyttäen, että kyseinen ostoyritys on antanut hintatiedot ilman alv:a ja ostopalkkiota. Tuotteina on ollut useimmiten vain mustikka ja puolukka. Suurimmat ostoyritykset saattavat edustaa kymmeniä alihankkijoita.

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Satovuotta 2017 koskeva kirjekysely lähetettiin yrityksille syyskuussa ja tiedot olivat koossa helmikuussa 2018. Marjojen ja sienten ostotoiminta on pääosin päättynyt vuoden loppuun mennessä. Marsi-raportti ilmestyy vuosittain huhtikuussa.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Marsi 2017 -raportti julkaistaan Maaseutuviraston kotisivuilla. Raportti on suomenkielinen ja sisältää erilaisia aikasarjoja. Aikasarjat ovat eripituisia ja vanhimmat aikasarjat liitteessä ovat vuodesta 1977. Vuodesta 2007 lähtien Marsi-raportti ei enää sisällä puutarhamarjatietoja.

Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilastojen tietosisältö on pysynyt lähes samana ensimmäisestä tutkimusvuodesta lähtien. Tuotekohtaisista muutoksista on maininta kyseisen taulukon kohdalla.

Käsitteitä ja määritelmiä

Symbolit

- Tietoa ei ole saatu
- ... Tietoa ei julkisteta
- e Ennakkotieto

13. Liitteet

Adobe Acrobat
Document

Tuplaklikkaa avataksesi liitteet